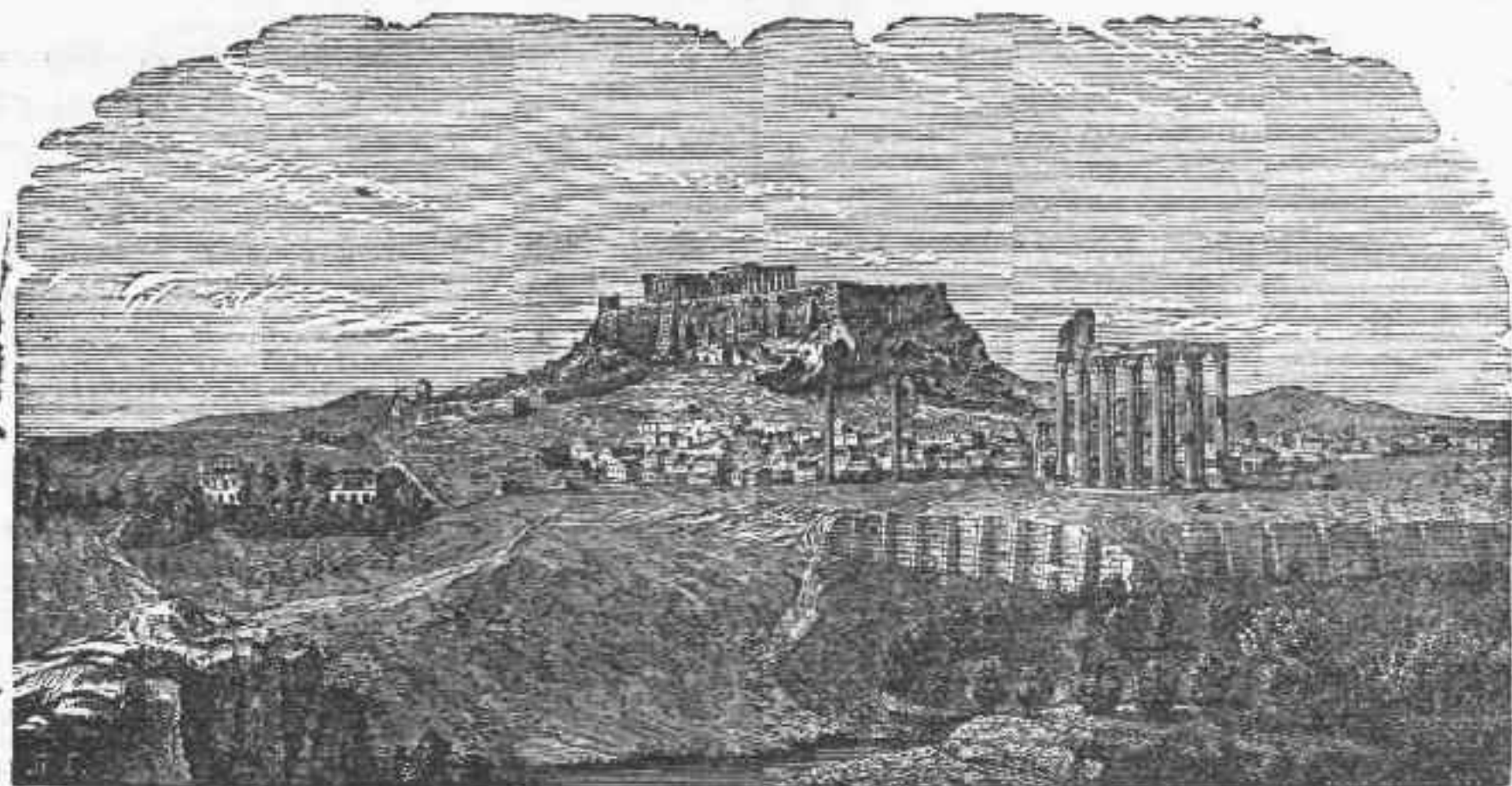

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1869.

ΤΟΜΟΣ Κ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 467.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΟΣ

Παρά ΚΩΝΣΤ. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ιατροῦ καὶ ὑποπρξ. τῆς Ἑλλάδος αὐτόθι.

Ὁ βουλούμενος χώραν τινὰ περιγράψαι, δύο τινῶν δέεται· πρῶτον ἐγγράφων βοηθημάτων, ὅπως δι' αὐτῶν ἀναβῇ ἐπὶ τὴν ἀρχαιότητα, καὶ συγκρίνῃ τὴν παροῦσαν πρὸς τὴν πάλαι κατάστασιν· καὶ δεύτερον αὐτοψίας καὶ μελέτης τῶν περιγραφομένων τόπων, ὅπως ἐγγίσῃ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ οὕτω χρησιμότερος γένηται. Δυστυχῶς διατελῶ γυμνὸς ἀμφοτέρων τῶν ἐφοδίων· διότι καὶ συγγράμματα πάντα ἐλλείπουσιν ἐν τῇ ἀμαθεστάτῃ Συρίᾳ, καὶ ἔνεκα τοῦ χειμῶνος καὶ ἄλλων κωλυμάτων οὐκ ἠδυνήθην ἐκ περιοδείας ἐντελοῦς ἀντλήσαι πλείονας ἐπιτοπίους εἰδήσεις (1). Διὰ τοῦτο ἐπιχειρῶν περιγραφὴν μέ-

(1) Ἡ ἐκθεσις αὕτη γραφεῖσα τρίμηνον περίπου ἀπὸ τῆς εἰς Πτολεμαῖδα ἀφίξεώς μου, ὡς ὑποπροξένου τῆς Δ. Μ. ἐπέμφθη τῇ 19 Φεβρουαρίου 1868 πρὸς τὸν ἀξιότιμον κύριον Πέτρον Δεληγιάννην, ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅστις διὰ τοῦ ὁ-

ρους τῆς ἱερᾶς χώρας ἐνθα ἐβάδισεν ὁ Θεάνθρωπος, ὁμολογῶ ὅτι τὸ ἔργον μου ἐστὶν ἀτελές, αὐτοσχέδιον σύμπλεγμα πληροφοριῶν, συλλεχθεισῶν ἐν σπουδῇ, ἀπέχον πάσης ἐπιστημονικότητος. Ἴδου δὲ ἡ ἐκθεσις αὕτη ὑπὸ ἑποψιν ἱστορικὴν, τοπογραφικὴν, διοικητικὴν, ἐκκλησιαστικὴν, ἐμπορικὴν, ναυτικὴν καὶ καθεξῆς.

Τοπογραφία.

Ὁ καλούμενος νομὸς Ἀκίας ἐκτείνεται παραλίως μὲν ἀπὸ τοῦ πρὸς βορρᾶν Λευκοῦ ἀκρωτηρίου, τοῦ ἀπέχοντος δέκα μίλια ἀπὸ τοῦ Καρμήλου, μέχρι χωρίου τινὸς ἐγγὺς Ἰόππης, μεσογείως δὲ ἕως Θαβωρίου καὶ Τιβεριάδος. Ὑπάγεται δὲ ὑπὸ τὸν γενικὸν διοικητὴν (βαλῆ) τῆς Συρίας, ἐδρεύοντα ἐν Δαμασκῷ, καὶ διαιρεῖται εἰς ἑπτὰ ἐπαρχίας, αἱ διοικοῦσιν οἱ καῖμακαμαι, καὶ ταῖς κώμας ἐφορεύουσι προστώτες (σέχαι) ἀδιαφόρως παντὸς θρησκευματος. Κατοικοῦσι δὲ διάφορα ἔθνη, Μωαμεθανοὶ, Γραικοὶ, Γραικοκαθολικοὶ, Μαρωνῖται, Λατῖνοι, Διαμαρτυρόμενοι, Δροῦζοι, Βεδουῖνοι, Ἰουδαῖοι, Ἕλληνες.

Ὁ πληθυσμὸς τοῦ νομοῦ συνίσταται περίπου ἐκ κατοίκων 90,032, ἧτοι Μωαμεθανῶν 42,075,

π' ἀριθ. 1697 καὶ ἀπὸ 12 Μαρτίου ἐγγράφου ἐξεφράσατό μοι εὐάρεσκον ἐπὶ τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ, ἧς ὅμως τὸ ἀτελές αὐτῆς ὁμολογῶ δι' ἑλλειψιν μέσων.

Γρικών 10,310, Γρικοκαθολικών 11,500, 'Ιουδαίων 16,405, Δρούζων 6,720, Μαρωνιτών 1870, Λατίνων 900, Δικμαρτυρομένων 150 και Ἑλλήνων 55. Ἐν τούτοις παρατηρητέον ὅτι τὸν ΙΑ' αἰῶνα, καίτοι οἰκούντων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ καὶ Σαρακηνῶν, οἱ Ὁρθόδοξοι ἦσαν ἐπικρατέστεροι κατὰ τὸν πληθυσμόν· τὸν δὲ ΙΒ', ἐπὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις λατινοκρατίας, ἐγένετο παρὰ τῶν Λατίνων μεγάλη καταστροφή μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν· ἐκτοτε ἡλαττώθησαν ἐπαισθητῶς οἱ ἡμέτεροι, προσηλυτιζόμενοι ὑπὸ τε Μωαμεθανῶν καὶ Δουτικῶν· διὰ τοῦτο οἱ ἐν τῷ νομῷ Ὁρθόδοξοι εἰσὶ νῦν ὀλιγάριθμοι. Ἴδου δὲ διὰ βραχέων ἡ περιγραφή τῶν ἀξιολογωτέρων πόλεων καὶ κωμῶν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τρίβηται περὶ τὰ ἀνωφελεῖ καὶ περιττά.

Πτολεμαῖς.

Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ εἶτα βασιλέως, Πτολεμαίου τοῦ Αἰγίου, καὶ διατελεῖ ἄχρηστον καὶ ἄγνωστον παρὰ τῷ λαῷ· τὸ δὲ ἀρχαιοτάτον, τὸ καὶ ἐν τῇ Γραφῇ ἀναφερόμενον, ἐστὶν Ἄκκα, Ἄκη, ἀπὸ τοῦ Ἡρακλέους, ὅστις, ὡς μυθεύεται, εὗρων περὶ αὐτὴν τὴν πυθόχρηστον πόαν, ἰάθη. Μεταγενέστερον δὲ ἐκλήθη Ἄκρη καὶ Ἄκρι, καὶ παρ' Εὐρωπαίοις ἀπὸ τῶν σταυροφορικῶν χρόνων Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Ἀκρης (Saint Jean d'Acre) ἀπὸ τοῦ αὐτόθι ναοῦ· παρὰ δὲ τοῖς κατοίκοις καὶ τοῖς δημοσίοις τουρκοῖς ἐγγράφοις λέγεται ἀραβιστὶ Ἀκίχ, ἥτοι διατηρεῖται τὸ ἀρχαῖον ὄνομα. Ἡ πόλις αὕτη ἔχει πλάτος 33⁰, ἀπέχει ἀπὸ Δαμασκοῦ ὥρας 60, ἀπὸ Βηρυτοῦ 24, ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ 35, ἀπὸ Τύρου 9, καὶ ἀπὸ Σιδῶνος 18, καὶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιστήμων πόλεων τῆς Φοινίκης, κειμένη μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Παλαιστίνης.

Ἡ νῦν πόλις κεῖται ἐπὶ τόπου, μικρὸν ἐκτεινομένου ἐν τῇ θαλάσῃ, ἀποτελούσῃ κόλπον μέχρι τοῦ Καρμηλίου ὄρους. Ἐπὶ τῶν μακεδονικῶν, ῥωμαϊκῶν, βυζαντινῶν καὶ σταυροφορικῶν χρόνων ἦτο λίαν μεγάλη, ὡς ἐκτεινομένη μέχρι τῆς νῦν συνοικίας Μινσίης, καὶ τοῦ παρὰ τοὺς κήπους τοῦ Ἀπτουλᾶ· πασα τάφου ἁγίου τινὸς Μωαμεθανοῦ Ἀβού Ματαβῆ καλουμένου, ὅπου, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν κατοίκων, ἦτο ἡ πύλη τῆς ἀρχαίας πόλεως· ἐκ τῶν ὑπαρχόντων δὲ νῦν ἐρείπειων εἰκάζεται, ὅτι ὤκειτο ὑπὸ ἐκτὸν περίπου χιλιάδων κατοίκων. Περικλείεται δὲ ὑπὸ φρουρίου, οὗ τὰ πλείω τείχη προσβάλλονται ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ὑπερπηδῶσης πολλάκις ἐν μεγάλαις τρικυμίαις· ἔχει δὲ πρὸς τὴν ξηρὰν δύο τάφρους βαθείας μετὰ προχωμάτων, καὶ τηλεβόλα πολλά, σιδηρὰ τὰ πλείω, ἐπὶ τῶν τειχῶν. Τὸ φρούριον τοῦτο θεωρεῖται τὸ μόνον ἰσχυρὸν κατὰ τὴν

χώραν ταύτην· διὸ καὶ ὁ Ἰβραήμ πασᾶς ἐπισκεύασεν αὐτό· ἀλλ' οἱ Ἄγγλοι, σύμμαχοι ὄντες τῆς Τουρκίας, προσέβαλον αὐτὸ ἐκ θαλάσσης ἐπὶ τρεῖς ὥρας καὶ ἐκυρίευσαν μόνον διὰ 63 σφαιρῶν (1840). ἔχει δὲ δύο πύλας, αἵτινες κλείονται ἅμα τῇ δύσει τοῦ ἡλίου, καὶ φάρον μικρὸν ἐπὶ τοῦ νοτιοδυτικοῦ τείχους. Ὁ δὲ λιμὴν καταστραφεὶς ἐκ τῆς ῥηθείσης προσβολῆς, διατελεῖ κεχωσμένος καὶ ἀνωφελής· διὸ συνήθως τὰ πλοῖα ναυαγοῦσιν αὐτόθι· οὐ μακρὰν τούτου καὶ ὕψαλος κινδυνώδης.

Ἡ Ἄκη ἄλλοτε ἦν ἔδρα πολιτικοῦ διοικητοῦ (πασᾶ), καὶ στρατηγοῦ μετὰ πολλοῦ στρατοῦ· νῦν δὲ μόνον τοῦ πρώτου, καὶ χιλιάρχου μετὰ τινων πεζῶν καὶ ἱππέων, καὶ πυροβολητῶν διακοσίων, στρατολογουμένων ἐξ ἐγχωρίων εἰς νυχθήμερον φύλαξιν τοῦ φρουρίου, ἀλλὰ πάντα ἀγυμνάστων καὶ ἀνικάνων εἰς πόλεμον. Ἐδρεύουσιν ἔτι ἐπίτροποι τοῦ διοικητοῦ, καθῆς, μουφθῆς, ὑποτελώνης, ὑγειονόμος, ἀστυνόμος, διάφορα συμβούλια, ἐμποροδικεῖον, μὴ ὅμως ἀνεγνωρισμένον παρὰ τῶν προξενικῶν ἀρχῶν, τηλεγραφεῖον, ταχυδρομεῖον ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος, μητροπολίτης ὁρθόδοξος, καὶ ἐπίσκοπος Γρικοκαθολικός. Ἀρχαὶ δὲ προξενικαὶ αὗται, ἦτοι ὑποπροξενεῖα Ῥωσσίας καὶ Ἑλλάδος, πρακτορεῖα Ἀγγλίας καὶ Ἰταλίας, ἐπιτροπεῖα Γαλλίας, Αὐστρίας, Πρωσσίας, Ἰσπανίας, Ὁλλανδίας, Βελγίας, Περσίας, καὶ Ἀμερικῆς. Ἱστορικῶς δὲ γνωστὸν ὅτι τὸ 1291 οἱ Μουσουλμάνοι ἐπολιόρκησαν τὴν Ἄκρην, ἐξ οὗ δὴλον, ὅτι ἐκτοτε ἦν τὸ φρούριον. Τὸ δὲ 1517 ὁ σουλτάνος τοῦ Βυζαντίου Σελῆμ πρῶτος, ὑποτάξας Συρίαν καὶ Παλαιστίνην ἀπὸ τοῦ σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, συνέστησε τρία πασαλίκια· ἐν τούτων τὸ τῆς Σιδῶνος (Σαΐδα), ὅπερ βραδύτερον μετηνέχθη εἰς Ἄκρην· ὁ δὲ κατὰ καιρὸν σκτράπης ἦν πληρεξούσιος μουτεβελῆς τῶν βακουφίων τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἧς ἤρχε μετὰ τῆς Συρίας· ὥστε πρότερον ἢ Ἄκη εἶχε μεγάλην σημασίαν, ἧς νῦν στερεῖται.

Κάτοικοι περίπου 10,000. Τούτων Ὁρθόδοξοι 3,000, Καθολικοὶ 2,000, Μαρωνῖται 150, Λατῖνοι 100, Ἕλληνες 50, Ἰουδαῖοι 40, Διαμαρτυρόμενοι 40, οἱ δὲ λοιποὶ 4,650 Μωαμεθανοί. Γλῶσσα ἐπικρατοῦσα ἡ ἀραβικὴ παρὰ τε τοῖς κατοίκοις καὶ τοῖς δημοσίοις γραφείοις. Τινὲς Ὁρθόδοξοι διαλέγονται διεφθαρμένως ἑλληνιστὶ διὰ τὰς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ναύτας σχέσεις, καὶ τινες Καθολικοὶ ἰταλιστὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν πάπαν ἀφοσίωσιν.

Τζαμία ὑπάρχουσιν ἑξ· πρωτεύει δὲ τὸ καλούμενον τοῦ Τζεζάρ πασᾶ, εὐρὺ, ὑψηλόν, μετὰ προαυλίου μεγάλου, ἐνθα θάλαμοι πολλοί, πίδαξ, καὶ δύο τάφοι, ὁ τοῦ κτίστου Τζεζάρ, καὶ ὁ τοῦ Σουλεϊμάν πασᾶ· παρὰ τὴν θύραν τοῦ προαυλίου κρήνη μαρμαρίνη, ἀνυδρὸς νῦν. Τὸ τζαμίον τοῦτο ἀνεκαίνισθη

τὸ 1868, κατασκευασθέντος θόλου μολυβδόσκεπυς ὑπὸ Ἑλλήνων Ἰπαιρώτου, καὶ προστεθεισῶν 2,500 κανδηλῶν. Εἰσὶ καὶ δύο δημόσια λουτρὰ, ἐκτὸς τῶν οἰκιακῶν.

Ἐκκλησία Ὁρθόδοξος μία, ἡ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, μοναδικὴ ἐν Συρίᾳ διὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸν καλλωπισμὸν παρ' αὐτῇ οἰκίᾳ ἐκκλησιαστικῇ, ἀνακκινουμένη τὸ 1833 δαπάνῃ τοῦ πατριαρχείου Ἱεροσολύμων, ἐνθ' κατοικεῖ ὁ ἀρχιερεὺς. Τὸ 1709 ὤρισθη ὁ μητροπολίτης Πτολεμαῖδος ὑπέρτερος καὶ ἐξάρχος πάσης Φοινίκης, καὶ ὁ τίτλος οὗτος τηρεῖται μέχρι τοῦδε· ὁ δὲ μέχρι τοῦ 1868 μητροπολίτης Ἕλληνας Ἰωάσαφ, ἀνὴρ ἐν πολλοῖς σεβαστὸς, παραιτησάμενος διὰ τὰς ἰδιοτελεῖς ἀντιπράξεις κακίστου τινὸς Ὁρθόδοξου, μετ' οὐ πολὺ ἀνέβη ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Νεαπόλεως. ἔχει δὲ ἡ ἐκκλησία αὕτη δύο ἱερεῖς καὶ διάκονον, ἱεουργοῦντας ἀραβιστὶ καὶ μικρὸν ἑλληνιστὶ.

Ἐκκλησία μία Γραικοκαθολικῶν. Ἐπὶ Γοδοφρείδου (1099) ἡ Ἄκη κατέστη ἐπισκοπὴ τοῦ Λατίνου μητροπολίτου Τύρου· κατὰ δὲ τὴν περίφημον μάχην Τιβεριάδος (1187) ὁ ἐπίσκοπος Πτολεμαῖδος ἐφονεύθη παρὰ τῶν Μωαμεθανῶν, κρατῶν τὸν σταυρόν. Ὁ δὲ νῦν ἐπίσκοπος Ἀγάπιος, οὗ οἱ γονεῖς ζῶσιν ἔτι Ὁρθόδοξοι, τιτλοφορεῖται «Ἀκρης, Θαβωρίου καὶ πάσης Γαλιλαίας». ἔχει δύο ἱερεῖς ἱεουργοῦντας ἀραβιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ. Ἡ δὲ ἀποσχίρτησις τῶν Χριστιανῶν τούτων ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐγένετο πρὸ 150 περίπου ἐτῶν.

Ἐκκλησία μία Μαρωνιτῶν, μεθ' ἐνὸς ἱερέως ἱεουργοῦντος ἀραβιστὶ. Ἐκκλησίδιον Λατίνων, ὅπου πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν περίπου ἦν ἔτι ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἀκρης, ἔχον δύο μοναχοὺς, οἰκοῦντας μοναστήριον. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι καὶ Ἀρμένιοι καὶ ἐκκλησίας καὶ ἱερέων στεροῦνται διὰ τὸ ὀλιγάριθμον. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔχουσιν τινὰ συναγωγὴν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἱερέα.

Σχολεῖα δὲ ταῦτα. Ἐν τῶν Γραικοκαθολικῶν ἀραβικόν. Ἐν τῶν Λατίνων ἰταλικόν. Πρὸ τινῶν ἐτῶν ἦτο καὶ σχολεῖον τῶν Διαμαρτυρομένων, ὅπερ διετηρεῖτο παρὰ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπισκόπου, καὶ εἶχε τέσσαρας διδασκάλους, δύο τῆς ἀραβικῆς, ἓνα ἀγγλικῆς καὶ τέταρτον τῆς γερμανικῆς· διελύθη δὲ, διότι ἀπέτυχεν ὁ σκοπὸς τοῦ προσηλυτισμοῦ. Σχολεῖον τῶν Ὁρθόδοξων ἦν μὲν τι ἀραβικὸν ἀνάξιον λόγου· διὸ ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Κύριλλος Β' ὁ Σάμιος, ἀνὴρ φιλόμουσος καὶ ἐραστὴς τῆς ἐθνικῆς ἐπιδόσεως, τὸν Ὀκτώβριον 1868 συνέστησε σχολεῖον ἑλληνικῆς καὶ ἀραβικῆς, ἅμα δὲ καὶ παρθεναγωγεῖον μετὰ διδασκάλου ἑλληνίδος, δαπάνῃ τοῦ πατριαρχείου.

Αἱ οἰκίαι τῆς Πτολεμαίδος πασαι ἀσχεδίαστοι,

ἐστεγασμέναι δι' ἐπιχώματος (ταράτσας), καὶ ἐνδοθεν ἐστρωμέναι διὰ πλακῶν ἢ μαρμάρων, καὶ ἔχουσαι τοίχους στενοὺς ἐκ πόρου λίθου. Αἱ ὁδοὶ στεναὶ διὰ τὸ ἀκανόνιστον τῆς πόλεως, λιθόστρωτοι πολυλαχοῦ, ἀλλ' ἀκάθαρτοι κατὰ τε θέρος καὶ χειμῶνα, καὶ τοὶ τῶν κατοίκων χορηγούντων φόρον καθαρισμοῦ. Καὶ ἡ ἀγορὰ στενὴ, μικρὰ καὶ ἀνώμαλος μετ' ἐργαστηρίων μικρῶν. Καφενεῖα πέντε τουρκικὰ καὶ τρία ἑλληνικὰ μετὰ σφαιριστηρίου, ἀλλὰ πάντα ἀκάθαρτα. Ξενοδοχεῖον οὐδὲν ὑπάρχει· οἱ δὲ ξένοι ἢ μένουσι παρὰ φίλοις, ἢ ἐν τοῖς δωματίοις τῶν ἐκκλησιῶν. Λόγου ὅπως οὖν ἄξιον τὰ ἐξῆς· Ἡ οἰκία τῶν Ναϊτῶν ἵπποτων, κτίριον μέγα, εὐρὺ, ὑψηλὸν καὶ μετὰ τοίχων πλατυτάτων, διασωθὲν ὀλόκληρον, νῦν στρατῶν καὶ νοσοκομεῖον στρατιωτικόν. Τὸ παρὰ τῇ πύλῃ τοῦ λιμένος πανδοχεῖον (χάνι) τοῦ Τζεζάρ, ἔρημον, καὶ τὸ τοῦ Σινὰν πασᾶ, ἀμφοτέρω δημόσιον. Τὸ ἐπὶ Ἰμβράτμ πασᾶ σκαπνοποιεῖον, οἰκοδόμημα μέγα, ἀλλ' ἔρημον. Τὸ κρεωπωλεῖον ἅμα καὶ λαχνοπωλεῖον, θολωτὸν καὶ μακρόν. Ὑπάρχουσιν ἔτι, ἡ πυριταποθήκη, ὑπόγειος οὔσα καὶ ἀρθονοῦσα ἐκπλακεῖ πολεμεφοδίων, καὶ ἡ παρὰ τὸν λιμένα εἰρκτὴ τῶν κακούργων· διότι ἡ Ἄκη ἐνεκὰ τοῦ φρουρίου τυγχάνει τόπος τῶν καταδίκων καὶ ἐξορίστων ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ κράτους· οἱ κακούργοι δὲ καθ' ἐκάστην καθαρίζουσι τὰς ὁδοὺς ἀλυσίδεσσι ὄντες. Ἡ πόλις ἐφοδιάζεται δι' ὕδατος βροχίνου, πάντων σχεδὸν ἐχόντων πρὸς τοῦτο δεξαμενάς· διότι τὸ παλαιὸν ὑδραγωγεῖον, τὸ ἀπὸ δύο ὥρων κομίζον ἄλλοτε ὕδωρ, δεῖται ἐπισκευῆς, περὶ ἧς ἀδιαφοροῦσιν οἱ φορολόγοι διοικηταί, ὡς καὶ περὶ παντὸς κοινωφελοῦς ἔργου.

Περὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἀκρης ὑπάρχει ἀμφιβολία· καὶ οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ὁ ναὸς ἔκειτο ἔξω τῆς πόλεως, ὅπου ὁ θολωτὸς τάφος τοῦ Ἀβου Ματαβῆ· οἱ δὲ ὅπου τὸ μικρὸν τουρκικὸν νεκροταφεῖον, καὶ ἄλλοι πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τοῦ φρουρίου τεῖχος. Νοτιοανατολικῶς δὲ τῆς πόλεως πρὸς τοὺς κήπους ὑπάρχει γήλοφος Γαλιλφουχάρ, ὅπου ἐστρατοπέδευεν ὁ στρατηγὸς Βαναπάρτης ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Ἀκρης. Ἐγγὺς δὲ τῶν κήπων παρὰ τὴν ὁδὸν, μικρὸν ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐν ἀρκετῇ ἐκτάσει ὑπάρχει πληθὸς ἀνθρωπίνων ὀστέων ἀτάκτως κειμένων· βεβαίως τοῦτο προῆλθεν ἐκ θανάτου πολλῶν ἐνεκὰ μάχης· πότε δ' αὕτη ἐγένετο, καὶ τίνες οἱ πεσόντες, ἀγνωστον· πιθανόν, ὅτι τὸ γεγονός τοῦτο ἀνήκει τοῖς σταυρικοῖς ἢ τουρκικοῖς χρόνοις, ἢ τὰ ὅσα ἀνήκουσι τοῖς στρατιώταις τοῦ Τρύφωνος, οἱ τινες διὰ πλημμύραν ἀπέθανον, ἢ τοῖς δισχιλίσις Ἰουδαίοις, οἵτινες ἐπὶ Τίτου ἐφονεύθησαν.

Τὴν ἱστορικὴν καὶ πάλαι περίφημον ταύτην πόλιν κατέσχον διάφοροι κατακτηταί, καὶ διάφοροι

ἐπίσημοι ἄνδρες ἐκείθεν διήλθον. Ἐν τῇ διανομῇ τῆς γῆς ἡ Ἄκρη εὐδόθη τῇ φυλῇ τοῦ Ἀσέρ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦν ὀχυρὰ καὶ οἱ κάτοικοι πολεμισταί, οἱ Ἰσραηλῖται οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὴν κυριεύσαι. Ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἀπὸ Τύρου ἐτράπη πρὸς νότον, καὶ ἄνευ ἀντιστάσεως κυριεύσας τὴν ὀχυρὰν Ἄκρην, ἐκείθεν μετέβη εἰς τὴν χώραν τῶν Σαμαρειτῶν. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Βαλᾶς κατέλαβε ταύτην (153 π. Χ.) ἀνήκουσαν Δημητρίῳ τῷ Νικάνορι, ὃν καὶ ἀπέθρεν· ἐτίμησε δὲ αὐτόθι δημοτελῶς, καλέσας τὸν Ἰωνάθαν ἀρχιερεὺς τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἀδελφὸν τοῦ Ἰούδα, ὃν εἶτα αὐτόθι καλέσας ὁ Τρύφων, δόλῳ ἐφόνευσεν· ἀλλ' εἶτα ὁ Δημήτριος κατέλαβε τὴν πόλιν καὶ τὴν ἡγεμονίαν. Ὁ δὲ Στράβων καὶ Ἀθήναιος διηγοῦνται κατὰ Ποσειδώνιον, ὅτι (143 π. Χ.) κατὰ τὴν παραλίαν Ἀκρῆς συνέβη μάχη μετὰ τῶν στρατῶν τοῦ ἐξ Ἀπαμείας Τρύφωνος, ᾧ ἠνώθησαν καὶ οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως, καὶ τῶν τοῦ Σαρπηδόνης, στρατηγοῦ τοῦ Δημητρίου. Ὁ Σαρπηδὼν ἠττηθεὶς, ἀπεσύρετο εἰς τὰ ἐνδότερα· οἱ δὲ στρατοὶ τοῦ Τρύφωνος ἐπανήρχοντο διὰ τοῦ παραλίου, καὶ κατεστράφησαν ἐκ τῆς πλημμυρησάσης θαλάσσης. «Ἐν τινι πολέμῳ, τροπῆς γενομένης τῶν πολεμίων παρὰ τὸν αἰγιαλὸν λαμπρᾶς ὑπὸ τῶν ἐνοίκων, κύμα ἐξαπίνης ἐπελθὼν, ἐκάλυψε τοὺς φεύγοντας, καὶ πελαγίσαν μικρὸν, ὕστερον ὑπέφυγε τὸ ὕδωρ καὶ κατελήφθησαν ἐν τοῖς κοίλοις χωρίοις νεκροὶ οἱ ἄνδρες, συνάμυχ τοῖς ἰχθύσιν.»

Ἐκ ταύτης διήλθον οἱ ἑδομηκόντα Ἑρμηνευταὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ ἐκείθεν ἐπὶ Καμψύσου ἐπεβιβάσθησαν οἱ Πέρσαι διὰ τὴν Αἴγυπτον. Αὐτόθι ἐγένετο ἀποικία ῥωμαϊκὴ ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος. Ἐπὶ Γαίου Καλλιγούλα ἀφίκετο αὐτοῦ μετὰ πολλοῦ στρατοῦ ὁ ἡγεμὼν τῆς Συρίας Πατρώνιος, καὶ ἐκείθεν μετέβη εἰς Τιβεριάδα. Ἐπὶ δὲ Τίτου τῇ διαταγῇ τῶν Ῥωμαίων οἱ κάτοικοι ἐφόνευσαν (70 μ. Χ.) δισχιλίους Ἰουδαίους, ὃ δεικνύει τὸν τότε μέγαν πληθυσμόν. Ἐπὶ τῶν σταυρικῶν πολέμων ἡ Ἄκρη ἐγένετο ἐξάκουστος. Ὁ σταυροφόρος Γοδεφρείδος Βουϊλλῶν (1099) διήλθεν ἐκ ταύτης εἰς ἐλευθέρωσιν τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Φρειδερίκος Β' ἀπεβιβάσθη (8 Ἰουλίου 1228) εἰς Ἄκρην, ἐξ ἧς ἐπανῆλθεν εἰς Εὐρώπην μετὰ τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις κακὴν ὑποδοχὴν. Καὶ οἱ Ἕνετοὶ ἐπὶ δύο αἰῶνας ἐξουσίασαν τὴν Πτολεμαῖδα, ἐξ ἧς ἤντησαν μεγάλα πλούτη καὶ ἦν ἀπώλεσαν τὸ 1291. Οἱ δὲ Ναῖται ἦσαν οἱ τελευταῖοι πρόμαχοι Ἀκρῆς ἐκ τῶν σταυροφόρων κατὰ τῶν Μουσουλμάνων· κατὰ δὲ Ἀκροντακίην ὑπάρχει αὐτόθι ὁ πύργος, ὃν ὁ Ταγκρέδος κατέλαβε μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ ἐπὶ Σρακηνῶν, καὶ ἡ θύρα, δι' ἧς ἐξήλθον καὶ ἐπεβιβάσθησαν οἱ Σταυροφόροι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως.

Τὸν χρόνον δὲ τοῦτον ὁ ἐν Ἄκρῃ διατρίβων Λατίνος τὸ γένος Ρογέριος, μοναχὸς τοῦ τάγματος τῶν Ναϊτῶν, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως πολλὰ χρήματα ἀφελόμενος ἐκ τῆς ἐκεῖ μονῆς, ἀπεχαιρέτισε τὸν μοναχικὸν βίον, καὶ ἐγένετο πειρατάρχης μετὰ τεσσάρων πλοίων, καταταράττων τὴν Μεσόγειον· τέλος δὲ κατώρθωσεν ἵνα λάβῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ Μεγάλου Δουκὸς καὶ σύζυγον τὴν ἀνεψίαν τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἀνδρονίκου Β' τοῦ Παλαιολόγου. Καὶ ὁ Βοναπάρτης ἐπολιόρκησε τὴν Ἄκρην. Λέγει δὲ ὁ Γεράρδος Νερβάλ, ὅτι εἶδε κατὰ παράλιον τὸν οἶκον ὅπου ἔμεινεν ὁ μέγας ἀνὴρ· ὅτι ἀφίκετο μέχρι Σιδῶνος, ἵνα συνεννοηθῇ μετὰ τῶν Δρούζων καὶ Μαρωνιτῶν· ὅτι αἱ περιμενόμεναι διὰ τὴν πολιορκίαν ἀποσκευαὶ ἠρπάγησαν ὑπὸ τοῦ στόλου τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες ἦλθον εἰς Ἄκρην καὶ ἀπεβίβασαν μηχανικοὺς καὶ τηλεβολητάς· καὶ ὅτι Γάλλος τις Ν. Φιλιππῶ, ἀρχαῖος συμμαθητὴς τοῦ Βοναπάρτου, διεύθυνε τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως. Ἐπὶ δὲ τουρκοκρατίας ὑπῆρξαν σατραπαὶ τινὲς ἰσχυροὶ οἱ ἐξῆς·

Δάχερ Ἀμερ. Οὗτος ἦν Βεδουῖνος βοσκὸς κατὰ τὴν Τιβεριάδα· κατόπιν κατώρθωσεν ἵνα καταστῇ ἀρχὼν καὶ ταύτης καὶ τῆς Κάιφας, ἃς καὶ ἐτείχισεν, ἀκμάσας περὶ τὸ 1750, καὶ ὑποτάζας καὶ ἄλλα πολλὰ χωρία, ἐν οἷς ἐγένοντο ἐξουσιασταὶ οἱ ἐπὶ αὐτοῦ υἱοί. Εἰς δὲ τῶν υἱῶν ἐκαλεῖτο Ἀμερ, κύριος τῆς κώμης Σὸφ Ἀμερ, καὶ κτίστης αὐτῆς· ἐκλήθη δὲ οὕτω, διότι ἀσθενήσας ποτὲ, ἴαθη αὐτόθι· ἀραβιστὶ δὲ Σὸφ-Ἀμερ=ὕγεια τοῦ Ἀμερ. Διηγοῦνται δὲ οἱ κάτοικοι, ὅτι ὑπηρετῶν τις παρὰ τῷ πατρὶ, ἀλλὰ φίλος τοῦ Ἀμερ, προγινώσκων, ὅτι ὁ πατὴρ ἔμελλε στρατεῦσαι κατὰ τοῦ υἱοῦ, ἀντὶ ἐπιστολῆς ἐπεμψε κυδώνιον, ὃπερ ἀραβιστὶ καλεῖται σεφεργκέλ (=πόλεμος ἔρχεται)· ὁ δὲ Ἀμερ λαβὼν τοῦτο καὶ ἐννοήσας, παρεσκευάσθη κατὰ τοῦ ἐπελθόντος πατρός· ἄλλοτε ἐπεμψεν ἰάσμην, καλουμένην φίλ (=φύγε), ὃ καὶ ὠφέλησε τὸν Ἀμερ, οὗ τὸ μέγαρον σώζεται ἐν τῇ συνωνύμῳ κώμῃ. Ὁ δὲ Δάχερ οὕτω ἰσχυρὸς κατέστη, ὥστε κατέλαβε καὶ τὴν Πτολεμαῖδα. Ἦν δὲ αὕτη μετὰ τὴν δίωξιν τῶν Σταυροφόρων σχεδὸν ἔρημος, καὶ τότε μετ' ὀλίγων κατοίκων καὶ μικροῦ ἐμπορίου, πρὸς ὃ προσέπλεον ἰδίως οἱ Γάλλοι, ὑπαγομένη τῇ σατραπείᾳ Σιδῶνος, καὶ αὐτῇ χορηγοῦσα ἐτησίως εὐτελεῖ τινα τελωνιακὸν φόρον. Ὁ δὲ Δάχερ προτιθέμενος τοπαρχῆσαι ἐπὶ ἔτος ὑποκρύφως πῶς κατώρθωσε περιτείχισαι τὴν Ἄκρην, καὶ ἀκολούθως ἠρνήσατο τὴν τοῦ φόρου ἀπόδοσιν· διὸ ἐπέμφθη κατ' αὐτοῦ μετὰ τριῶν πλοίων ὁ ναύαρχος Χασᾶν πασᾶς Καέρσαλης, ὅστις αὐθις ἐζήτησε τὸν φόρον· ἐπειδὴ δὲ ὁ Δάχερ ἠρνήθη τηλεβολεῖ τὸ φρούριον, οὗ οἱ ὀλίγοι κάτοικοι φοβηθέντες ἐδραπέτευσαν· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Δάχερ ἔφυγεν ἔξω πρὸς τὰ βόρεια παράλια· ὁ

ὁ μαῦρος αὐτοῦ δοῦλος πυροβολεῖ, κόπτει τὴν λευκώγωνα κεφαλὴν, καὶ φέρει αὐτὴν πρὸς τὸν ναύαρχον· ἀλλ' οὗτος ἐφόνευσεν τὸν ἄπιστον καὶ προδότην. Κατὰ ταῦτα ὁ Δάχερ οὗτος θεωρεῖται ὁ οἰκιστὴς τῆς νῦν Πτολεμαίδος, οὗ οἱ ἀπόγονοι σὺνίζονται ἐν Ναζαρέτ.

Τζεζάρ Ἀχμέτ πασᾶς. Ἦτο ἐξ Ἰόππης, κρεωπώλης ἐν Ἄκρῃ, ὅπου καὶ ἄλλους ἐταιρισάμενος, συνήργησεν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ Δάχερ, καὶ κατέλαβεν αὐτὸς τὴν ἀρχὴν τῇ ἀναγνωρίσει τῆς Πύλης. Ἐπὶ Βοναπάρτου ἐκυρίευσεν τὴν Ἰόππην, ὡς ὢν ἐχθρὸς τοῦ μεγάλου βεζίρου, καὶ τότε (1799) οἱ Γάλλοι ἐπέδραμον ἐξ Ἰόππης εἰς Ἄκρην. Ἦτο λίαν τυραννικὸς, καταφορολογῶν καὶ κακοποιῶν τοὺς Χριστιανούς. Μὴν ἀνεχόμενος ἵνα αἱ Χριστιαναὶ γυναῖκες ἐνδύωνται λευκά, ὡς αἱ Μωαμεθαναὶ, διέταξε τὴν μελανὴν ἐνδυμασίαν· ἐπειδὴ δὲ καὶ οὕτω ἐφάνησαν αὐτῷ εὐπρεπέστεραι τῶν μωαμεθανῶν, διέταξεν αὐτῆς τὸ λευκὸν ἐνδυμα. Καθήμενος δὲ ποτε παρὰ τῇ πύλῃ τῆς ξηρᾶς, διέταξε καὶ ἐθεῖστο ἀταράχως τὴν σφαγίαν διακοσίων Δρούζων. Ἐπὶ τοῦ τυράννου τούτου ἦλθον εἰς Ἄκρην δύο ἐκ Τύνιδος πειρατικὰ εἰς ἀρπαγὴν τοῦ ἐλλιμενισθέντος ὕδραϊκού. Οἱ πλοίαρχοι τῶν πειρατῶν ἐπεμψαν πρὸς τὸν σατράπην, ἵνα ἐλθὼν ἐπισκεφθῇ αὐτούς, ὅπερ ἠρνήθη, εἴτα ἠθέλησαν συλλαβεῖν τὸ πλοῖον· καίτοι δὲ ἀποτραπέντες ὑπὸ τοῦ σατράπου, ἐπέμενον λέγοντες ὅτι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ζητοῦσιν αὐτά. Ὁ δὲ Ἕλλην πλοίαρχος οὕτω διακείμενος, παρεκάλεσε τὸν σατράπην, ὅπως χορηγήσῃ αὐτῷ λέμβους ἐπὶ τὸ ἐκφορτῶσαι τάχιον μέρος τοῦ σίτου· τούτου δὲ ἐν σπουδῇ γενομένου, τὸ ἐλληνικὸν ἀπαίρει πρὸς τὸ πέλαγος καὶ εὐτόλμως προκαλεῖ τὰ δύο ἐχθρικά, ἅτινα καὶ ἠκολούθησαν μέχρι τοῦ ἄκρου τοῦ Καρμήλου· ναυμαχίας δὲ γενομένης, ἠρίστευσεν τὸ ἐλληνικόν· διότι τῇ αὐτῇ νυκτὶ διὰ τηλεβολημάτων ἐκχυσεν ἀμφότερα ἐν πολλῷ θαυμασμῷ τῶν κατοίκων Ἀκρῆς καὶ Κάϊφας, θεωμένων τὰς φλόγας. Ὁ Τζεζάρ εἶχε τὸ σατραπεῖον ἐν τῷ μεγάρῳ τῶν Ναϊτῶν· καίτοι δὲ ἄγονος, εἶχε πολλὰς Κιρκασίας γυναῖκας, ὧν ἐσφαξέ τινα ὡς ἔχουσιν σχέσιν μετὰ Κιρκασίου σωματοφύλακος. ἔκτισεν δὲ τὸ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τζαμίον, ὅπου καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ θανόντος τὸ 1803. Μετὰ τοῦτο ἦλθε σατράπης ὁ Σουλεϊμάν πασᾶς, φιλοχριστιανὸς, θανὼν καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε (1817).

Ἀπιουλᾶ πασᾶς. Οὗτος διώκησεν ὀλα δέκα ἔξ ἔτη, ἀποστατήσας κατὰ τοῦ σουλτάνου, καὶ εἴτα ἀμνηστευθεὶς. Ἀρχὴ τοῦ 1822 ἔνεκα τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως διὰ συκοφαντιῶν τῶν Γραικοκαθολικῶν ἐπράξε πολλὰ κακὰ πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους Ἀκρῆς καὶ ἄλλων μερῶν. Καθεῖρε καὶ διὰ μιᾶς ἀ-

λύσεως ἔδωκεν τριάκοντα δύο Ὀρθοδόξους καὶ μετ' αὐτῶν τὸν μητροπολίτην Ἀθανάσιον, τὸν ἐκ Τριπόλεως τῆς Συρίας· εἶπε δὲ πρὸς τοῦτον σκωπτικῶς· «πρόσελθε σὺ, μεγαλοπύγων· ἀλλ' ὁ Ἀθανάσιος οὐδόλως φοβηθεὶς ἀπήντησεν ἐν ὀργῇ· εὐπάρχει θεὸς, ἵνα σὲ τιμωρήσῃ, καὶ ἐπαίτην σὲ καταστήσῃ, ὡς ὄντα ἄπληστον ἀργυρίου·» διότι ἤρπασεν τὴν μήτραν καὶ τὰ ἀρχιερατικὰ αὐτοῦ, καὶ χρήματα πολλὰ ἐζήτην παρ' αὐτοῦ, μὴ ἔχοντος· ἀφῆρσε δὲ τὰ ἀργυρᾶ σκεύη τῶν ναῶν, οὓς ἐκλείσσε διὰ τοίχου· ἤρπασεν πᾶσαν τὴν περιουσίαν τῶν Χριστιανῶν, καὶ πολλῶν τὰς οἰκίας καὶ ἐργαστήρια· δι' ἀγγαρσίας δὲ αὐτῶν κατεσκεύασεν ἀγορὰν θολωτὴν περὶ τὸ τζαμίον τοῦ Τζεζάρ ἐκ πολλῶν ἐργαστηρίων, ἥτις ἔρημος νῦν, ἀνήκει τῷ σουλτάνῳ, δημεύσαντι πάντα τὰ κτήματα, τὰ δύο μέγαρα καὶ τὸν κήπον αὐτοῦ. Ἦν ἀληθῶς τρομερὰ ἡ ἐποχὴ ἐκείνη· οἱ Χριστιανοὶ οὐκ ἠδύναντο διαβῆναι ἐγγὺς τζαμίου φέροντες νεκρὸν, ἵνα μὴ τοῦτο μολυνθῇ· διερχομένου Χριστιανοῦ ὁ Μωαμεθανὸς, ρίπτων μακρὰν τὸ ἑαυτοῦ πέδιλον, ὑπεχρέου κομίσαι. Καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς Εὐρωπαίους ὕβριζον, ρίπτοντες κάτω τοὺς πέλους αὐτῶν καὶ κραυγάζοντες *κουκοῦ, κουκοῦ*. Ὁ τύραννος οὗτος εἶχε στρατὸν τακτικὸν ἐκ τρισχιλίων ἀνδρῶν, ὧν 600 ἦσαν δοῦλοι μαῦροι Αἰγύπτιοι καὶ πιστοί. Κατὰ δὲ τὴν πολιορκίαν Ἀκρῆς ὑπὸ Ἰβραήμ πασᾶ, διὰ τινος πυλίδος τοῦ βορείου τείχους δραπετεύσας, ἡχμαλωτίσθη κατόπιν καὶ ἀπήχθη εἰς Αἴγυπτον, καὶ τελευταῖον ἀπέθανεν ἐλσεινδὸς ἐν Μέκκῃ.

Ὁ δὲ Ἰβραήμ πασᾶς, θετὸς υἱὸς τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ τῆς Αἰγύπτου, μετὰ ἐννεάμηνον πολιορκίαν ἐκυρίευσεν (1831) τὴν Ἀκρην δι' ἐφόδου, τῇ συνεννοήσει καὶ τοῦ ἐντὸς στρατοῦ· διετήρει δὲ αὐτόθι τοιοῦτον ἐκ 16,000 ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰβραήμ ἀπεβλήθη ἐκεῖθεν (1840), ἀλωθείσης τῆς Ἀκρῆς ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν συμμάχων τῆς Πύλης· καὶ διὰ ξηρᾶς μὲν ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ στρατοῦ σουλτανικοῦ καὶ τῶν χωρικῶν· τὴν δὲ διὰ θαλάσσης πολιορκίαν ἐνήργουν 17 ἀγγλικά πλοῖα, 2 αὐστριακὰ καὶ 2 τουρκικὰ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Σελήμ πασᾶν. Ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἰβραήμ, ὅστις τότε ἀπῆν, ἐφονεύθησαν διαμιᾶς τετρακισχίλιοι δι' ἐκρήξεως πυριταποθήκης, προσελθούσης ἐκ τῶν τηλεβολημάτων τῶν πολιορκητῶν· ὁ δὲ λοιπὸς στρατὸς ἐδραπέτευσεν διὰ ξηρᾶς, οὐ πολὺ μέρος ἐσφάγη ὑπὸ τῶν χωρικῶν, ὡς οἱ Γάλλοι ἐπὶ Βοναπάρτου. Μετὰ δὲ τὴν ἀλῶσιν ὑψώθησαν ἐπὶ τῶν τειχῶν αἱ σημαῖαι τῶν τριῶν συμμάχων. Ὁ Ἰβραήμ διώκησεν ἐννεαετίαν καλῶς τὸν τόπον, ἀπονείμας τοῖς πᾶσι δικαιοσύνην ἀδικρίτως τοῦ θρησκευματος, ὡς εὐγνωμόνως μέχρι τοῦδε οἱ κάτοικοι διηγοῦνται· ἐφύτευσεν δὲ περὶ τὴν πόλιν σακχαροκά-

λαμον, ὃ καὶ νῦν ἔτι καλλιεργοῦσιν οἱ ἐγχώριοι, ἰδρύσας καὶ σκηναροποιεῖον.

Ἐν Ἄκρῃ, τῇ μεσημβρίᾳ πάσης Παρασκευῆς καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐν τοῖς τζαμίοις προσευχῆς, οἱ Μωαμεθανοὶ κλείουσι σχεδὸν ἡμίωρον τὰς πύλας τοῦ φρουρίου· τοῦτο γίνεται καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Τουρκίας, ὅπου ὑπάρχει φρούριον, καὶ βεβαίως εἰς ἐνθύμησιν ἐχθρικής προσβολῆς. Τῇ δὲ πέμπτῃ Ἰουλίου ἐξέρχονται τῆς πόλεως εἰς ἀνάμνησιν, ὅτι πάλαι ποτὲ ἐγένετο σφαγὴ ἐν τινὶ πόλει. Κατὰ δὲ τὸ πάσχα τῶν Ὀρθόδοξων ἐξέρχονται, ὥς αὐτοὶ λέγουσιν, ἵνα μὴ ἀηδιάσωσιν ἐκ τῆς πολλῆς κρεωφαγίας αὐτῶν, ἀλλὰ κυρίως ἐκ φανατισμοῦ· καὶ ὁμῶς πολλὰ ὀθωμανίδες τηροῦσι τὴν νηστείαν τοῦ δεκαπενταυγούστου, καὶ φέρουσι τὰ ἀσθενῆ αὐτῶν βρέφη ἐν τῷ ναῷ εἰς ἀσπασμὸν τοῦ Εὐαγγελίου· εὐλαβοῦνται δὲ τὴν Παναγίαν καὶ ἐνίοτε ὀρκίζονται ἐπὶ ὀνόματι αὐτῆς, καὶ φρονοῦσιν, ὅτι ἔγκυος γενομένη διὰ Θεοῦ πνεύματος, ἐγέννησε διαρρήχθεισῃ τῆς γαστρὸς, ὥς μοι εἶπεν ὁ καθάσας μου Χατζῆ Δερβίσης. Ἐπὶ δὲ τῶν σφαγῶν τῆς Ακμασκοῦ (1860) οἱ Ἀκριῶται Μωαμεθανοὶ ἀποφασίσαντες φονεῦσαι τοὺς Χριστιανοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ ἢ ταῖς ἐκκλησίαις, ἐτοιχοκόλλησαν προκηρύξεις ἀπειλητικὰς καὶ ὕβριστικὰς, δι' ὃ καὶ πολλοὶ αὐτῶν ἐφυγον ἀλλαχοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐβράδυνον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν διὰ τὸν φόβον μὴ ἔχωσιν ὅπλα οἱ Χριστιανοί, ἐματτιώθη τὸ σχέδιον· διότι πρῶτον ἦλθον δύο πολεμικὰ Ὀλλανδικὰ πλοῖα, εἶτα Γαλλικὸν καὶ δύο Ἑλληνικὰ, ὧν οἱ διευθύνται ὠμίλησαν ἐντόνως καὶ ἀπειλητικῶς πρὸς τὸν διοικητὴν· οἱ Ὀλλανδοὶ μάλιστα κατὰ τινὰ νύκτα ἔταξαν παρὰ τῇ πύλῃ τοῦ λιμένος λέμβους μετὰ στρατιωτῶν, ἵνα ὁρμήσωσι κατὰ τῆς πόλεως ἐν περιπτώσει ἀποπείρας κατὰ τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες παρηγγέλθησαν καταδολῶσαι τοῦτο διὰ πυροτεχνήματος. Ἄνευ δὲ τῆς συνδρομῆς ταύτης ἡ Ἄκρη ἐγένετο κοιλὰς θρήνων ἕνεκα τοῦ τείχους, καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐσφάζοντο ὥς ἐπὶ Τίτου οἱ Ἰουδαῖοι.

Κατὰ τὸν κόλπον τῆς Ἀκρῆς καὶ παρὰ τὴν πόλιν Κάϊφας χύνεται ὁ ἐν τῇ Γραφῇ ἀναφερόμενος χεῖμαρρος Κισσῶν, κοινῶς Μακάτα ἀραβιστὶ, καὶ ὁ Cisseus τοῦ μύθου τοῦ Ἀδωνίδος, ὅστις ἐν τῇ ἑαυτοῦ πορείᾳ λαμβάνει πολλὰ ποτάμια, πηγάζοντα ἐκ τοῦ Θαβὼρ καὶ τῶν ὀρέων τοῦ Ἐφραῖμ. Οὗτος τὸν χειμῶνα ἐπικίνδυνος καὶ λέμβῳ μόνον διαβατός. Καὶ ὁ ποταμὸς Βῆλος ὁ καὶ Παγίδας ἢ Σιχώρ Λιβνὰτ τῆς Γραφῆς, πηγάζων κατὰ Πλίνιον ἐκ τινος λίμνης, εἰσβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν ἐγγὺς Ἀκρῆς, καὶ δύο στάδια μακρὰν αὐτῆς κατὰ Μελέτιον, ὥστε πιθανὸν ὁ ἐξω τῆς πόλεως μικρὸς καὶ διαβατὸς ποταμίσκος, ὅστις πράγματι πηγάζει ἀπὸ ἐλῶν· κατὰ δὲ τὸν Φριδερίκον Χοέφερ (τελ. 3) δυσεύρετος

παρὰ τῶν περιηγητῶν, διότι ἐπληρώθη ὑπὸ τῆς ἄμμου. Ὁ ποταμὸς οὗτος ἐστὶ στενὸς καὶ βαθὺς καὶ βραδυκίνητος καὶ ἰλυόδεις· τὸ ὕδωρ αὐτοῦ κακὸν εἰς πόσιν, ἀφιερωμένον τὸ πάλαι εἰς θρησκευτικὰς τελετάς. Οὗτος κατῆγε λεπτὴν ἄμμον, ἐξ ἧς τὸ πρῶτον ἐγένετο ἡ ὕελος ὑπὸ τῶν φοινίκων, ὥς μαρτυρεῖ ὁ Πλίνιος· κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα ἡ μεταξὺ Ἀκρῆς καὶ Τύρου παρχλία ἔχει ἄμμον χρήσιμον εἰς ὕελον. Παρὰ τὸν Βῆλον ἀναφέρεται ὁ τάφος τοῦ Μέμνονος, ἀλλὰ τοῦ κεῖται ἄγνωστον. Ταῦτα περὶ τῆς Ἀκρῆς, ἐνθα εὐρέθησαν ἀρχαῖα νομίσματα τῶν Τυρίων καὶ Σιδωνίων, χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ κατὰ Χοέφερ.

Κάϊφα.

Ἡ πόλις αὕτη καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἀράβων Χάϊφα, ἐπὶ Βυζαντινῶν φέρουσα τὸ ὄνομα Πορφυρούπολις. Ἐστὶ δὲ παρχλία ὑπὸ τὸ Καρμήλιον ὄρος, ἀντικρὺ Ἀκρῆς καὶ τρίωρον περίπου αὐτῆς· εὐάρεστος καὶ ὑγιεινὴ, καὶ τετειχισμένη, ἔχουσα δύο πύλας, καὶ πύργον παλαιὸν ἐκτὸς τοῦ τείχους. Καὶ πρότερον μὲν ἐπρώτεως κατὰ τὸ ἐμπόριον, νῦν δὲ ἔπεται μετὰ τὴν Ἀκρην, καὶ τακτικῶς κοινωνεῖ δι' ἀτμοπλοίου αὐστριακοῦ. Ἔδρα καίμακάμου, καδῆ, ὑποτελώνου καὶ διαφόρων προξενείων. Κάτοικοι 5000. Τούτων Ὀρθόδοξοι 240· καὶ πρότερον μὲν οὐδόλως ὑπῆρχον· ἦλθον δὲ περὶ τὸ 1838 ἐκ Ναζαρέτ καὶ ἀλλαχόθεν, ἀλλὰ πάλιν ἤρσιώθησιν. Γραικοκαθολικοὶ 4000. Λατῖνοι 30. Οἱ δὲ λοιποὶ Μωαμεθανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι· οὗτοι δ' ἔρχονται ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐνταῦθα ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀνατολῆς, ὅπως τελευτήσωσι, σεβόμενοι τὸν τόπον ὡς ἱερόν. Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων ὁ Ταγκρέδος ἔλαβεν ὡς τιμᾶριον τὴν Χάϊφαν μετὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ Τιθεριάδος παρὰ τοῦ Γοδοφρείδου. Τὸ πάλαι ἦν ἐπισκοπὴ ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Τύρου· τὸν δὲ πέμπτον αἰῶνα ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ὑπήχθη τῷ πατριαρχεῖῳ Ἱεροσολύμων. Σύνορα δὲ τῆς ἐπισκοπῆς ὁ ἡμίωρον ἀπέχων χεῖμαρρος Κισσῶν ἕως τοῦ Ζαβουλῶν· κατόπιν ὑπήγατο ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Πτολεμαίδος, καὶ νῦν ὑπὸ τὴν Ναζαρέτ. Ἐκκλησία μία Ὀρθόδοξος, κτισθεῖσα τὸ 1838, ὀνόματι ἁγίου Ἡλίας, μετὰ δύο ἱερέων καὶ σχολείου ἀραβικοῦ. Γραικοκαθολικὴ μία μετὰ δύο ἱερέων καὶ σχολείου ἀραβικοῦ. Ἐκτὸς δὲ καὶ δυτικῶς τῆς πόλεως κτίζεται παρὰ τοῦ Λατίνου πατριάρχου λόγου ἀξία μονὴ μετὰ ναοῦ μεγάλου· αὐτόθι καὶ σχολὴ κορσαίων, διευθυνομένη ὑπὸ ἀδελφῶν τοῦ Ἐλέους.

Κάρμηλος.

Τὸ ὄνομα Κάρμελ ἐστὶ σύνθετον ἀραβιστὶ ἐκ τοῦ κάρμ, ἄμπελος, καὶ ἔλ, θεός. Τὸ ὄρος τοῦτο, συνώνυμον πόλεως ἐν Ἰουδαίᾳ, ἀνήκει τῇ Γαλιλαίᾳ,

καὶ καίται ὑπὲρ τὴν πόλιν Κάϊφα. Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ὑπάρχει βράχος, θεωρούμενος θυσιαστήριον, ὅπου ὁ Ἡλίας Θεοβίτης ἐθυσίασε τοὺς ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, ὁπαδοὺς τοῦ Βάαλ. Τὸν τρίτον αἰῶνα τῇ διαταγῇ τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου ἠγέρθη ἡ πρώτη ἐκκλησία αὐτόθι. Ἐπ' αὐτοῦ νῦν μονὴ τοῦ ἁγίου Ἡλιοῦ, πρότερον μὲν ἀνήκουσα τοῖς Ὁρθόδοξοις, νῦν δὲ τοῖς Λατίνοις, οἷς ἐπωλήθη παρὰ τοῦ τυράννου Ἀπουλά πασά (ἀντὶ 30,000 γρ.), ἔχουσα θαλάμους πολλοὺς, καὶ φαρμακεῖον, καὶ μοναχὸν ἱατρόν. Τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου προστρέχουσι Χριστιανοὶ παντὸς δόγματος· διατηρεῖται δαπάναις τῆς Γαλλίας, καὶ μᾶλλον τῆς Αὐστρίας, ἔχουσα οἰκίαν ἐν Κάϊφᾳ, Ἄκρη καὶ Βηρυτῶ. Πρὸς δυσμὰς τοῦ ὄρους εἶναι τὸ σχολεῖον τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, σχήματος ἄντρου. Ὁ ἐν Τύρῳ γεννηθεὶς Πυθαγόρας ὁ Σάμιος, διέτριψε χρόνον τινὰ ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Καρμήλου, καθεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον (περὶ τὸ 547 π. Χ.)· διὸ οἱ Καρμηλίται μοναχοὶ θεωροῦσιν αὐτὸν συνέταιρον. Τούτων δὲ τῶν Καρμηλιτῶν ἦν ἐν Ἐνετίᾳ ναὸς, ὅπου ἐναπετέθη τὸν 12 αἰῶνα τὸ λείψανον τῆς ἁγίας Ἐλένης, ὡς λέγεται, κομισθὲν ὑπὸ Αἰκάρδου. Τέλη δὲ τοῦ 13 αἰῶνος ἐπιταετίαν διέτριψεν ἐνταῦθα, ἐξορισθεὶς ἐκ Βυζαντίου, ὁ ὕσιος Νεῖλος ὁ Ἐριχιώτης, ἀνεψιὸς τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδώρου τοῦ Ασκάρεως. Ἐπὶ τοῦ Καρμήλου ἦν πόλις Ἐκβάτανα, συνώνυμος τῆς ἐν Μηδίᾳ, κατὰ Πλίνιον. Λέγεται, ὅτι αὐτόθι ζῇ ἔτι ὁ ὑβρίσας τὸν Χριστὸν Ἰουδαῖος Ἀχάσθρος ὁ λεπτουργός (κ. Κουτεντές)· ἐγὼ ὅμως οὐκ εἶδον αὐτόν. Ὑπάρχουσιν αὐτόθι κρυσταλλώσεις σταφυλῶν, ὑδροπεπόνων, προσελθούσαι ἐκ κατάρας τῆς Παναγίας, ὡς λέγουσιν οἱ κάτοικοι. Ὁ δὲ ἡμέτερος Σοῦτσος μναίαν ποιούμενος τοῦ Καρμήλου, λέγει αὐτὸν ἀπάτητον ἐκ τῶν πάγων, καίτοι ἔχοντα ὕψος ποδῶν 1729, ὡς λέγει ὁ Ἰούδας πρὸς τὸν Μεσσίαν.

•Κ' εἰς τοῦ Καρμήλου κωνητῶν τοὺς ἀπατήτους πάγους
Θηρία λυσομέθυσαι καὶ ὄρνεις σαρκοφάγους.»

Ναζαρέτ.

Ἡ πόλις αὕτη, Νάσρα ἀραβιστὶ καλουμένη, ἐξ οὗ καὶ οἱ Χριστιανοὶ καλοῦνται Νασράνοι (Ναζωραῖοι), καίται κατὰ τὸ μεσόγειον, ἐπτάωρον μακρὰν τῆς Πτολεμαίδος. Ἔστι δὲ ἁγία καὶ ἐνδοξός· διότι αὐτόθεν ἐξῆλθε τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς· διὸ καὶ προσελκύει τὸ σέβας τῶν περιηγητῶν καὶ παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Κάτοικοι 7,200. Τούτων Ὁρθόδοξοι 1700, Καθολικοὶ 450, Λατῖνοι 750, Μαρωνῖται 220, Διαμαρτυρόμενοι 80, προσηλυτισθέντες πρὸ μικροῦ ἐξ Ὁρθόδοξων καὶ Λατίνων. Καὶ κατ' ἄλλην πληροφορίαν, οἰκογένηται πᾶσι 445, ὧν 160 Ὁρθόδοξων, 125 Καθο-

λικῶν, 40 Μαρωνιτῶν καὶ 120 Μωαμεθανῶν. Τῇ διαταγῇ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐγένετο τὸ πρῶτον ἐκκλησία ἐν Ναζαρέτ. Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἐγένετο ἀρχιεπισκοπὴ, ἥς σὺνορα ὁ μεταξὺ αὐτῆς καὶ Ἀκρης χεῖμαρρος Κισσῶν μέχρι προπόδιον τοῦ Θαβωρίου. Τὸ 1709 ὁ Ναζαρέτ ὠρίσθη ὑπέρτιμος καὶ ἐξρχος πάσης Γαλιλαίας. Τὸ 1771 ἦν μητροπολίτης ὁ Πελοποννήσιος Νεόφυτος, καὶ νῦν ὁ φιλόκαλος Κρῆς Νήφων.

Ἐκκλησίαι Ὁρθόδοξοι δύο. Ἡ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, κτισθεῖσα ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἐφ' οὗ τόπου ὁ Γαβριὴλ εὐηγγελίσσατο τὴν Παρθένον Μαρίαν, ἀνακαινισθεῖσα (1737) παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Παρθενίου τοῦ Ἀθηναίου. Ἡ τοῦ ἁγιάσματος, ὅπου νῦν πηγὴ καὶ τὸ πάλαι κλίμαξ, δι' ἧς κατέβαιναν ἡ Παναγία· ταύτην ἐκαλλώπισεν ὁ μητροπολίτης Νήφων καὶ ἀνέγειρεν ὠραῖον ναόν· ἐν τῷ περιβόλῳ δὲ τούτου ἡ μητρόπολις καὶ σχολεῖον ἀραβικῆς καὶ ἐλληνικῆς. Ἐκκλησίαι Λατιναὶ τρεῖς. Ἡ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἐν ἣ κίων παλαιὰ καὶ λογιζέται ἡ θέσις, ὅπου ὁ Γαβριὴλ ἐφάνη δοὺς τὸ κρῖνον τῇ ἀειπαρθένῳ, ἥς κατοικία τὸ παρὰ τῇ κίονι δωμάτιον. Αὐτόθι καὶ λαμπρὰ μονὴ καλογραιῶν τοῦ Ἐλέους ἀπὸ τοῦ 1856 μετὰ σχολείου κορασίων καὶ σχολείου ἀρρένων διευθυνομένου ὑπὸ μοναχῶν Φραγκισκανῶν διδασκόντων τὴν ἀραβικὴν καὶ τὴν ἰταλικὴν ὄντων 17, καὶ ἐχόντων ἰδίαν μονὴν ἐν τῷ αὐτῷ περιβόλῳ. Ἄλλη ἐκκλησία, ἡ τοῦ ἁγίου Ἰωσήφ, ὅπου εἰργάζεται τὴν λεπτουργικὴν. Τρίτη δὲ ἡ τῆς Τραπεζῆς τοῦ Ἰησοῦ. Ἐπὶ Γοδοφρείδου ἦν ἐν Ναζαρέτ μητρόπολις τῶν Λατίνων, εἰς ἣν ὑπάγετο καὶ ἡ Τιβεριάς· νῦν δὲ ἐπίτροπος τοῦ Λατίνου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων, ἀνεγείρει οἰκοδόμημα τῶν Λαζαριστῶν. Ἔτι ἐκκλησίαι Διαμαρτυρομένων, Οὐνιτῶν, Μαρωνιτῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁσίου Ἀντωνίου, ἔχουσα ἐκάστη ἱερεὰ καὶ σχολεῖον ἀραβικῆς.

Ἡμίωρον ἀπὸ Ναζαρέτ καίται ἡ Γιάφα, πιθανῶς ἡ κόμη τῆς κάτω Γαλιλαίας Ἰαφά, ἣν ὠχύρωσεν ὁ Ἰώσηπος, ἔχουσα νῦν 760 κατοίκους, ὧν 360 Ὁρθόδοξοι, οἱ δὲ λοιποὶ Μωαμεθανοὶ, καὶ τινες Λατῖνοι καὶ διαμαρτυρόμενοι. Ὡραν δὲ ἀπὸ Ναζαρέτ καίται ἡ Σεφουρίε, ἡ ἀναφερομένη ὑπὸ Ἰωσήπου Σέπφωρι ἢ Διοκαισάρεια, πόλις τοῦ Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, πάλαι μὲν οἰκουμένη ὑπὸ Χριστιανῶν, νῦν δὲ ὑπὸ Μωαμεθανῶν. Δίωρον δὲ ἀπὸ Ναζαρέτ ὑπάρχει ἡ κόμη Ἐλ Φούλιε ἥτοι Κυαμῶν ὅπου (1187) συνέβη ἡ μεταξὺ τῶν Σταυροφόρων καὶ τοῦ σουλτάνου Σαλαδίνου μάχη. Αὐτόθι συνεκροτήθη καὶ ἡ κληθεῖσα μάχη τοῦ Θαβωρίου (1799), καθ' ἣν ὁ στρατηγὸς τοῦ Ναπολέοντος Κλέβερ μετὰ δισχιλίων Γάλλων κατετρόπωσε 25,000 Ἀράβων, σπεύσαντος καὶ τοῦ Βοναπάρτου ἐκ Πτολεμαίδος μετὰ ἐξακροσίων ἀνδρῶν.

Τῇ αὐτῇ ἐποχῇ ὁ Κλέβερ σταθμεύων κατὰ τὸ χωρίον Σοφάμερ, ἐπεμψε καὶ κατέστρεψε διὰ διακοσιῶν ἱππέων τὸ ἐκ 50 οἰκογενειῶν Βεδουϊνῶν χωρίον Ἄεν-ἐλ-Βέδα=Λευκὴν Κρήνην, ὅπερ ἔκτοτε ὠνομάσθη Μάκταλ-ἐλ-Ἀράβ=Σφαγγεῖον Ἀράβων, καὶ τοῦτο διότι ἐκκοποίησαν οὗτοι Χριστιανόν τινα. Λιηγοῦνται ἔτι νῦν οἱ κάτοικοι, ὅτι πολλοὶ Χριστιανοὶ συνέδραμον ἐνόπλως τῷ Ναπολέοντι, μεθ' οὗ καὶ συναπῆλθον εἰς Γαλλίαν, καὶ ὅτι πολλοὶ Γάλλοι στρατιῶται πλανώμενοι χάριν τροφίμων κατὰ τὰ χωρία, ἐφρονεύθησαν δολίως παρὰ τῶν Μωαμεθανῶν, προσποιησαμένων ὅτι ἦσαν Χριστιανοί.

Κανά.

Ἡ Κανά τῆς Γαλιλαίας, κοινῶς Κέφρ-Κάννα, ἀπέχει τρίωρον βορειανοτολικῶς τῆς Ναζαρέτ. Αὐτοῦ ὁ Χριστὸς μετέβαλε τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον καὶ σώζεται ἡ οἰκία καὶ λίθινος ἀμφορεὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ὁρθόδοξων καὶ πῖθοι λίθινοι μεγάλοι. Κάτοικοι 900, ὧν 600 Μωαμεθανοὶ καὶ 300 Ὁρθόδοξοι μετ' ἐκκλησίας, ἱερεῖα καὶ σχολεῖον καὶ δύο οἰκογενεῖαι Διαμαρτυρομένων.

Θαβώριον.

Καλεῖται κοινῶς Τσεπελέτ Τοῦρ, ἀπέχον τῆς μὲν Ναζαρέτ ὥρας τρεῖς, τῆς δὲ Ἀκρῆς δέκα. Ἔστι δὲ ὄρος κωνοειδές, ὕψους 1748 ποδῶν, δασώδες καὶ μεγαλοπρεπές, ἔχον πάνθηρας καὶ ἀγριοχοίρους. Τῇ διαταγῇ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἠγέρθη τὸ πρῶτον ἐκκλησία. Νῦν δὲ ὑπάρχει Ὁρθόδοξος μονὴ καὶ ἐπίσκοπος· τὸ δὲ 1863 κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἐπὶ ὁμωνύμου ἐρειπίου ἐκτίσθη ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως. Τὸ πάλαι ἦν αὐτόθι καὶ πόλις.

Σαφεδ.

Ἀπέχει τῆς Ἀκρῆς ἑνδεκα ὥρας περίπου, κειμένη ἐπὶ βουνοῦ ὑψηλοῦ. Κάτοικοι 15000· ὧν Μωαμεθανοὶ 5000, Χριστιανοὶ 200, καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι· ὑπάρχουσι καὶ Οὐνίται μετ' ἐκκλησίας καὶ σχολῆς. Τὸ 1837 ἐκ σεισμοῦ ἐφρονεύθησαν ὑπὲρ τοὺς 5000 ἐκ τῶν 7000 κατοίκων. Οἱ Ἰουδαῖοι πιστεύουσιν ὅτι ἐνταῦθα ἐδρεύσει 40 ἔτη ὁ Μεσσίας, πρὶν βασιλεύσῃ ἐν Ἱερουσαλήμ· ἐτησίως δὲ ἐορτάζουσιν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πατριάρχου Σαμουήλ, υἱοῦ τοῦ Ἰακώβ.

Τιβεριάς.

Ἦτο μητρόπολις τῆς πάλαι ἐπαρχίας Δεκαπόλεως, κληθεῖσα οὕτω ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρώμης Τιβερίου. Καλεῖται κοινῶς Ταμπαρία, ἀπέχουσα τῆς Ἀκρῆς ἐννέα ὥρας, καὶ κειμένη παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην ἢ θάλασσαν, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον. Τὸ ὕδωρ ταύτης χρήσιμον εἰς πόσιν τῶν κατοίκων τῆς

πόλεως· ἐν αὐτῇ ἤλိζον οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἀνατολικῶς καὶ ὄρας τέταρτον ἀπὸ τῆς πόλεως εἰσι θειοῦχα θερμὰ ὕδατα, χυνόμενα ἐν τῇ λίμνῃ· αὐτόθι ἐρείπιον καταστήματος εἰς χρῆσιν τῶν ἀσθενῶν, ἀνεγερθέντος ὑπὸ τοῦ Ἰβρὸς Πασᾶ. Κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον εἶχε καὶ πλοῖα. Κατὰ Ἰωσήπον ἐπὶ Τίτου ἐγένετο ναυμαχία μεταξὺ Ρωμαίων καὶ Ἰουδαίων. Τὸ 1835 ὁ Ἰρλανδὸς Κοστιγὰν μετενεγκὼν εἰς αὐτὴν λέμβον ἐκ τῆς μεσογείου, διέπλευσε τὸν Ἰορδάνην. Τὸ 1848 ὁ Ἀμερικανὸς ὑπολοχαγὸς Lynch μετήνεγκεν εἰς αὐτὴν ἐκ Πτολεμαίδος δύο λέμβους ἐκ σιδήρου καὶ χαλκοῦ. Κάτοικοι 8000· ὧν Μωαμεθανοὶ 4000. Καθολικοὶ 200, οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ἐρχόμενοι ἐκ διαφόρων τοῦ κόσμου μερῶν. Ὁρθόδοξοι οὐδόλως ὑπάρχουσι, καίτοι τὸ πάλαι ὄντος ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν μητροπολίτην Ναζαρέτ. Ὑπάρχει καὶ μονὴ Λατίνων μετὰ ἱερέως καὶ μοναχοῦ, καὶ ἐκκλησία Οὐνιτῶν μετὰ ἱερέως. Ἐταιρίσθη ὑπὸ τοῦ Λάχερ.

Τζενίν.

Οὕτω καλεῖται κοιλάς, ὡς προέκτασις τῆς κοιλάδος Ἰεζράελ, κειμένη μεταξὺ Γινκίας καὶ τῶν ὀρέων Γελβουέ, συνώνυμος χωρίου ἀπέχοντος ἀπὸ μὲν Ναζαρέτ ὥραν, ἀπὸ δὲ Ἀκρῆς ὥρας δέκα. Ἀπὸ ταύτης καλεῖται καὶ ἡ ὁμώνυμος ἐπαρχία, προστεθείσα ἐσχάτως τῷ νομῷ Πτολεμαίδος, μετὰ πολλῶν χωρίων, καὶ κατοίκων 10,000, ὧν 200 μόνον Ὁρθόδοξοι, οἱ δὲ λοιποὶ Μωαμεθανοί. Ἡ κοιλάς δὲ Ἰεζράελ ἐκλήθη κατὰ τὸν μεσαιῶνα Campus Legionis, ἐκ τῆς αὐτόθι πόλεως Legio (Λετζιούν κοινῶς).

Κουφρουγιασῆφ.

Ἡ κώμη αὕτη Κέφρ-Ἰουσεφ κληθεῖσα οὕτως ἀπὸ Ἰωσήφ, ἀπέχει τῆς Ἀκρῆς μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν. Κάτοικοι 2000· ὧν Ὁρθόδοξοι 800 μετ' ἐκκλησίας, οἱ δὲ λοιποὶ Μωαμεθανοὶ καὶ Δρουζοί. Βορείως τῆς κώμης κατέλθον (18 Μαρτίου 1868) δι' ὁπῆς ἐπὶ μαρμάρου λευκοῦ ἐν ὑπογίῳ καὶ πελεκητῷ δώματι· καὶ ἐν τινι μὲν τόπῳ εἰσὶ τρία μνημεῖα, ἀλλαχοῦ δύο, καὶ ἀλλαχοῦ ἓν. Ἀπέναντι τῶν δύο μνημείων εἰσὶ δύο βαθμίδες καὶ θυρίδιον πέτρῃ κεκλεισμένον, ὅπερ βεβήτως ἡ εἴσοδος τοῦ ταφείου. Δεξιόθεν τῶν τριῶν μνημείων ἡ ἐπιγραφή CABBINOY· ἀριστερόθεν δὲ καὶ τῇ ἐνδον πλευρᾷ ΚΑΙΟΥΜΟΥ. Τὸ ταφεῖον τοῦτο ἀνήκει πιθανῶς Ἕλλησι τῆς ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς· διότι καὶ κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν κατοίκων τὸ χωρίον τοῦτο ὠκεῖτο τὸ πάλαι ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ ἐλαιῶν τις καλεῖται Ἑλληνικὸς τὴν σήμερον. Ἐγγὺς δὲ παρὰ τὸ χωρίον Ἀμπουσνάν ὑπάρχει ναῖσχος θαλωτὸς τῶν Δρουζῶν, ὅπου τιμῶσι τὸν Ζαχαρίαν· καὶ κατὰ τὸ ἐγγὺς χωρίον Γιέρκα οἱ αὐτοὶ ἀποδί-

δουσι τιμὰς εἰς τάφον τινὰ υἱοῦ ἢ φίλου τοῦ ἱακώβ. Ἐν Κουφρουγιασῇ ἦν ἄλλοτε συναγωγή Ἰουδαίων, ἧς τὰ ἐρείπια σώζονται, καὶ ἔξω τῆς κώμης πολλὰ μνήματα αὐτῶν· προσθετέον δὲ, ὅτι οἱ ἐν Ἀκρῇ Ἰουδαῖοι αὐτόθι μεταφέρουσι καὶ θάπτουσι τοὺς νεκροὺς αὐτῶν, θεωροῦντες τὸν τόπον ἱερὸν ὡς τόπον Παλαιστίνης, τὴν δὲ Ἀκρὴν μὴ τοιοῦτον. Ἄνω δὲ κατὰ τὸ βουνὸν, σώζεται φρούριόν τι ἔρημον Ζιδὶν, κτισθὲν ὑπὸ τοῦ Δάχερ. Κατὰ δὲ τὸ ἐγγὺς χωρίον Ἄμα, οἱ Μωαμεθανοὶ κάτοικοι τρώγουσιν οὐ μόνον κρέατα καμῆλων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν λύκων· διὸ οἱ περίοικοι βδελύσσονται αὐτούς.

Ταῦτα ἐν γένει τοπογραφικῶς περὶ τοῦ νομοῦ.

Παιδεία, βίος.

Ἐρευνῶντες τὸν βίον ἐκάστου ἔθνους τῶν κατοικούντων ἐν τῷ νομῷ τούτῳ, εὐρίσκομεν ὅτι παρὰ πᾶσι, καὶ Χριστιανοῖς, καὶ Μωαμεθανοῖς, καὶ Δρούζοις, ἐπικρατεῖ ἀρχαϊκότης καὶ ταυτότης κατὰ τὰ ἔθνη, ἔθιμα, γλῶσσαν, ἐνδυμασίαν, τελετάς, συμπεριφορὰν καὶ καθεξῆς· ταῦτα δὲ εἰσὶ μᾶλλον μωαμεθανικὰ διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ μωαμεθισμού· διὸ καὶ δυσδιάκριτος ὁ Χριστιανὸς ἀπὸ τοῦ Μωαμεθανοῦ παρὰ τῷ περιηγητῇ. Ἀμάθεια πληρεστάτη βασιλεύει παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς· διότι ἡ Κυβέρνησις μόνον περὶ φορολογίας φροντίζει δραστηρίως, ἀμεριμνεῖ δὲ περὶ ἠθικοποιήσεως καὶ ἀναπτύξεως Μωαμεθανῶν τε καὶ Χριστιανῶν διὰ συστάσεως τοῦλάχιστον δημοτικῶν σχολείων· εἰσὶ δὲ τινὰ τοιαῦτα παρὰ τοῖς τζαμίοις, ἐνθα οἱ Ὀσμανίδαι διδάσκονται μόνον τὸν φανατισμὸν καὶ τὸ κατὰ Χριστιανῶν μῖσος. Καὶ τὸ πατριαρχεῖον τῶν Ὀρθοδόξων, ἰδρύσαν μόνον Θεολογικὴν σχολὴν, μικροὺς παράγουσαν καρπούς, οὐ κήδεται δεόντως εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ Χριστιανικοῦ πληρώματος, ἀπειλουμένου ὑπὸ πολλῶν πειρασμῶν καὶ καθ' ἐκάστην ἀραιουμένου. Πάντες οἱ ἀρχιερεῖς ἀσχολοῦνται δυστυχῶς μόνον εἰς ἀτομικὴν εὐζωίαν καὶ θησαύρισιν, ἀμαθεῖς ὄντες καὶ μὴ προστατεύοντες τοὺς Χριστιανοὺς, συχνάκις ἀλλαξοπιστοῦντας· ὅθεν παραίτιοι τῆς ἀραιώσεως αὐτῶν αὐτοὶ οἱ κληρικοὶ, οὐδόλως ἐφάμιλλοι τῶν ἐν τῇ λοιπῇ Τουρκίᾳ, οἵτινες ἀξιεπαίνως στηρίζουσι τὸν ἑλληνισμὸν διὰ συστάσεως σχολείων καὶ ἡρωϊκῶς παλαίουσιν κατὰ τοῦ τουρκικοῦ καὶ δυτισμοῦ. Μόνον οἱ Δυτικοὶ ἐπιμελοῦνται μᾶλλον εἰς σύστασιν σχολείων, ἀρρένων τε καὶ θηλέων, εἰς ἀποπλάνησιν καὶ σαγήνην εἰς ἰδίως τῶν Ὀρθοδόξων, ποιήσαντες προόδους οὐκ εὐκαταφρονήτους· πανταχοῦ καὶ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς χωρίοις διατηροῦσιν ἀδραεῖς δαπάναις σχολεῖα, καὶ διὰ τοῦ ἀργυρίου καὶ παντὸς τρόπου προσελκύουσιν ὁπαδούς. Διὰ τοὺς εἰρημένους λόγους οἱ λαοὶ οὗτοι διεφθάρησαν, εἰσὶν εὐτελεῖς, μικροπρε-

πεῖς, δόλιοι, ψεύσται, ἀδιάκριτοι, ἀγνώμονες, φοροδεεῖς, ἐπιπόλαιοι· μανθάνοντές τινες ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν, νομίζουσιν ἑαυτοὺς σοφοὺς· οὐδόλως σχεδὸν ἀποδημοῦσι καὶ διὰ τοῦτο εἰσὶ στάσιμοι κατὰ τὰς ἰδέας καὶ ἀπολίτιστοι. Οἱ Χριστιανοὶ εἰσὶ λίαν ταπεινοί, ὡς διατελοῦντες ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τὸν ζυγὸν καὶ πάντα ἀγνοοῦσι τὴν κατάστασι τοῦ τουρκικοῦ κράτους· οὐδὲν γενναῖον ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς καὶ ἐλευθέριον. Κατὰ τὰς τέχνας εἰσὶν ἀπειρότατοι καὶ παντελῶς νήπιοι, κατώτεροι πολλῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. Κατὰ δὲ τὰς ἐπιστήμας διάκεινται ἔτι χειρόν· οὐδεῖς, οὔτε Χριστιανὸς, οὔτε Μωαμεθανὸς ἐξεπαιδεύθη περὶ ἐπιστήμην τινὰ· ἱατρὸς ἐπιστήμων οὐδεὶς ὑπάρχει κατὰ τὸν νομὸν· οἱ δὲ λεγόμενοι ἱατροὶ Ἀραβες ἐλευθέρως καὶ ἀτιμωρῆτως σφάζουσι τὸν κόσμον, ἀναγινώσκοντες ἐν ἀραβικοῖς χειρογράφοις τὰ συγγράμματα τῶν ἐνδόξων ἱατρῶν τῆς Ἑλλάδος, Ἱπποκράτους καὶ Γαληνοῦ. Εἰσὶ δὲ καὶ πάντα ἄμουσοι· μουσικὰ ὄργανα, καὶ αὐτὰ τὰ ἀπλούστατα καὶ συνήθη παρ' ἄλλοις νηπιάζουσιν ἔτι λαοῖς, ὡς λύραι καὶ τύμπανα, οὐδόλως ὑπάρχουσι· τοῦτο δὲ ἀναπληροῦσιν αἱ σφοδρῶς τυπτόμεναι παλάμαι καὶ κραυγαὶ ἀλλόκοτοι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἀκάθαρτοι ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ῥοπήν μεγάλην ἔχουσιν εἰς τὴν φλυαρίαν καὶ καπνοποσίαν· πάντες, ἄνδρες, γυναῖκες, παῖδες, πίνουσιν ἀδιακόπως σιγάρων, καὶ μάλιστα νεφές (ναργιλέ). Ἔνεκα δὲ τῆς ἐλλείψεως ἀνατροφῆς οἱ μικρότεροι οὐδόλως σέβονται τοὺς πρεσβυτέρους· συχνάκις παῖδες ἀναιδῶς λογοτριβοῦσι πρὸς γέροντας, ἢ καὶ παλαίους. Συνείδησις θρησκευτικὴ οὐχ ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς· καίτοι πλησίον, οὐ μεταβαίνουσιν εἰς προσκύνησιν τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος· χάριν τοῦ ἀργυρίου καθ' ἐκάστην μεταβάλλουσι θρήσκευμα· παρὰ τε τοῦ πατριαρχείου καὶ τῶν ἀρχιερέων, καίτοι μηδὲν συνεισφέροντες, τὰ πάντα ἀπαιτοῦσιν, ἐκκλησίας, σχολεῖα, διακόνους, ἱερατικὰ ἐνδύματα κ.λ.π. Ἰδοὺ συνοπτικῶς τὸ ἠθικὸν κάτοπτρον τῶν λαῶν τοῦ νομοῦ.

Γεωργία.

Τὸ μέρος τοῦτο ἐστὶ τὸ σπουδαιότερον, διότι ἡ γεωργία ἀποτελεῖ τὴν κρηπίδα τῆς ἀτομικῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐστὶν ἡ μήτηρ τοῦ ἐμπορίου καὶ πάσης βιομηχανίας. Ἡ χώρα τοῦ νομοῦ τούτου τυγχάνει μᾶλλον ὄρεινῃ, ἢ πεδινῇ· ἀλλὰ τὰ ὄρη χθαμαλὰ καὶ εὐέργαστα. Ὁ τόπος μᾶλλον γυμνός, στερούμενος δένδρων καὶ δασῶν, καὶ ἔνεκα τῶν κατὰ καιροὺς καταστρεπτικῶν πολέμων, καὶ ἔνεκα παντελοῦς ἐλλείψεως δασονομικῶν ἀρχῶν. Τὸ ἐπικρατέστερον δένδρον ἐστὶν ἡ ἐλαία, ἐπιδίδουσα ἀξιολόγως, καὶ ἀποτελοῦσα λόγου ἄξιον πόρον τῶν κατοίκων·

εἰσὶ καὶ τινες φοίνικες, ἀλλὰ τὸ ποῖον τοῦ καρποῦ ὑποδεέστερον τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὸ ποσὸν ὀλίγον, οὔτε εἰς ἐπιτόπιον χρῆσιν ἐπαρκές. Ἡ συκαμινέα ἐλλείπει παντελῶς ἐν τῷ τόπῳ· ἡ τοῦ δένδρου τούτου φυτεία δύναται ταχέως εὐδοκιμῆσαι διὰ τὸ θερμὸν τοῦ κλίματος, καὶ χεῖρας πολλὰς ἀσχολῆσαι καὶ εἰσαγαγεῖν τροφήν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ πλοῦτον τοῖς κατοικοῖς· παράδειγμα ἡ ἐγγὺς μεταξοφόρος Βηρυτὸς, ὅπου τὸ δένδρον ἐπιδίδει ἀξιολόγως· ἀλλὰ τίς δώσει τὸ παράδειγμα πρὸς λαοὺς ὑπνώττοντας; Λειμωνεῖαι καὶ χρυσομηλέαι οὐ καλλιεργοῦνται· ὁ τόπος πρὸς τοῦτο ἐπιδεκτικὸς, μάλιστα αἱ παραλίας τῆς Ἀκρῆς, ὡς ἀποδεικνύουσιν οἱ κῆποι τοῦ Ἀπτουλᾶ-πασᾶ, παράγοντες ἀκαλλιεργήτως σχεδὸν ἄφθονον καὶ ἀγαθὸν προϊόν, ὑπέρτερον καὶ τοῦ τῆς Ἰόππης· καὶ ὑπῆρχον μὲν πρότερον λειμωνεῶνες μεγάλοι καὶ παραγωγικοί· ἀλλ' ὁ ῥηθείς τύραννος κατέστρεψεν αὐτοὺς ἐπὶ Ἰβραήμου, ἵνα μὴ ὁ στρατὸς αὐτοῦ ἐν τῇ πολιορκίᾳ προσπελάζῃ εἰς τὸ φρούριον. Οὔτε γεώμηλα φυτεύονται, μεταφέρονται δὲ εὐρωπαϊκὰ διὰ τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων, καὶ τὸ ἐρυθρόδανον πάντῃ ἀγνωστον παρὰ τοῖς γεωργοῖς. Καλλιεργοῦνται δὲ τὰ ἐξῆς, σίτος, κριθή, βάμβαξ, καπνός, σπασάμιον, ὀλίγον ὁ ἀραβόσιτος, καὶ ἄσπρια· ἡ σίκαλις ἀγνωστος· αἱ κινάραι αὐτοφυεῖς· συλλέγεται δὲ καὶ ὁ ὀπρὸς τῆς σκαρμωνίας, βελτίων θεωρούμενος ὁ τῶν ὀρέων, καὶ εἰσαγόμενος εἰς τὸ ἐμπόριον. Δύο δὲ οἱ ἐχθροὶ ἰδίως τῶν δημητριακῶν καρπῶν, αἱ ἀκρίδες, καὶ εἰδός τι μυῶν, οἵτινες ἐκριζοῦσι τὰ φυτὰ, καὶ αἶφνης πολλάκις ἀφανίζουσι τὰ σπαρτὰ, μεταφέροντες τοὺς στάχεις εἰς τὰς φωλεάς. Ἐν γένει ὁμοῦς ἡ γεωργικὴ τέχνη ὑπνώττει· ὅ,τι γεννᾶται, τοῦτο χορηγεῖ μᾶλλον ἢ φύσις ἢ ἡ ἀνθρώπινος διάνοια καὶ δραστηριότης. Αἷτιον δὲ τῆς καταστάσεως ταύτης, ὅτι αἱ γαῖαι σχεδὸν ἅπασαι ἀνήκουσι τῷ δημοσίῳ, πρὸς ὃ οἱ καλλιεργηταὶ δίδουσιν ἐτησίως ὠρισμένον τι ποσὸν χρηματικόν· ὥστε οὗτοι ἐργάζονται ἐπὶ ξένης γῆς καὶ προσωρινῶς, μὴ ἔχοντες τὸν ζῆλον, ὅστις ἀναζωπυροῦται ἐκ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ δι' οὗ ἀναπτύσσεται ἡ γεωργία· τελευταῖον δὲ ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις περιπεσοῦσα εἰς οἰκονομικὰς δυσχερείας ἔνεκα ἰδίως τοῦ Κρητικοῦ πολέμου ἤρξατο ἀπαλλοτριοῦσαι γαῖας. Ἡ δὲ κτηνοτροφία σχεδὸν ἀναξία λόγου τυγχάνει· παρὰ τοῖς κατοικοῖς ὀλίγα τρέφονται ζῶα, οἷον πρόβατα, βόες, ἵπποι, ὄνοι, ἡμίονοι δὲ οὐδόλως· πάντῃ δὲ ἀδαεῖς τῆς τοῦ τυροῦ καὶ βουτύρου κατασκευῆς.

Ἐμπορία, ναυτιλία.

Τὸ ἐμπόριον παντὸς τοῦ νομοῦ, ὡς καὶ τῆς ἐριβώλακος Χαυρνίτιδος καὶ ἄλλων πλησιοχώρων με-

ρῶν, ἐνεργεῖται ἐν ταῖς ἀγοραῖς Ἀκρῆς, καὶ μικρὸν τῆς Κάϊφας· διότι μόναι αἱ δύο αὗται πόλεις εἰσὶ παράλιοι, καὶ κοινωνοῦσι μετὰ τοῦ ἔξω κόσμου· διὸ καὶ τὸ ἐμπορικὸν αὐτῶν μέλλον ἔσεται εὐτυχές.

Εἶδη ἐξαγωγῆς εἰσὶ, σίτος, κριθή, βάμβαξ, ἀραβόσιτος, καπνός, σπασάμιον, ὀλίγον ἔριον, βρμδακόσπορος, κηκίδιον· ὁ πλειότερος δὲ καὶ καλῆτερος σίτος μετακομίζεται ἀπὸ τοῦ τριήμερον ἀπέχοντος Χαυρὰν διὰ καμήλων· διότι ὁ τοῦ νομοῦ, καὶ μάλιστα ὁ τῶν πεδιάδων Ἀκρῆς, καὶ ὀλιγώτερος καὶ κατώτερος κατὰ τὸ ποῖον γίνεται. Ἄν μὴ ἦσαν φύροι καταθλιπτικοί· ἂν ἡ Κυβέρνησις ἠσφάλιζε τοὺς γεωργούς, ἀεὶ φορολογουμένους χάριν προστασίας ἢ καὶ ληστευομένους ὑπὸ τῶν ἀνυποτάκτων καὶ σκηνιτῶν Βεδουένων, καὶ κατεσκεύαζεν ὁδοὺς ἀμαξιτὰς εἰς ταχεῖαν καὶ ὀλιγοδάπανον μεταφορὰν· καὶ ἂν ἐκαλλιεργοῦντο πᾶσαι αἱ σιτοφόροι πεδιάδες, τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν ἐξάπαντος ἐδιπλασιαζέτο· καὶ ὁμοῦς κατὰ τοῦτο πάλιν πρωτεύει ἡ Πτολεμαῖς ἐν Συρίᾳ.

Εἶδη δὲ εἰσαγωγῆς ταῦτα, τὰ εὐρωπαϊκὰ ἐν γένει χειροτεχνήματα, ὀρύζια εὐρωπαϊκὰ καὶ ὀλίγα Δαριατίου, κύτρα, σακχάρεις πᾶσαι γαλλικαί, καφές ὀλίγος διὰ τὴν συνηθεστέραν χρῆσιν τοῦ ὑμενείου, μεταξωτὰ τῆς Δαμασκοῦ διὰ ξηρᾶς μεταφερόμενα, καὶ δέρματα κατειργασμένα εὐρωπαϊκὰ, διότι τὰ ἐλληνικὰ θεωροῦνται κατώτερα καὶ δὲν εἰσάγονται παντελῶς. Τὰ εἶδη δὲ ταῦτα μετακομίζονται εἰς Ἀκρην καὶ Κάϊφαν ἐκ Βηρυτοῦ μᾶλλον δι' ἀτμοπλοίων ἢ ἰστιοφόρων· διότι οὐδεὶς τῶν ἐμπόρων συναλλάσσεται μετὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἀγορῶν· ἴστε οἱ ἔμποροι οὗτοι ἀγοράζουσιν ἐκ δευτέρων ἢ καὶ τρίτων χειρῶν· ἄλλως, ἂν οἱ κάτοχοι τόσων εἰδῶν συναλλάσσοντο ἀμέσως μετὰ τῆς Εὐρώπης, καὶ μὴ ἦσαν δειλοὶ καὶ δύσπιστοι, ἀλλ' ἐπιχειρηματίαι, ὁ τόπος ἐλάμβανε διπλασίαν ἐμπορικὴν ἀνάπτυξιν· διὰ τοῦτο κατὰ τὰ μέρη ταῦτα οὐχ ὑφίστανται μεγάλα ἐμπορικὰ περιουσία. Ἄν ὑπῆρχον Ἕλληνες κεφαλαιοῦχοι, ἠδύναντο ἀναπτύξαι μέγα ἐμπόριον· δυστυχῶς οὐδεὶς ἐλληνικὸς οἶκος ὑπάρχει. Ἀλλὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ τόπου, εἰσαγωγῆς τε καὶ ἐξαγωγῆς, κατέχουσι μᾶλλον οἱ Χριστιανοί, Ὁρθόδοξοι καὶ μὴ, ὄντες δραστηριώτεροι καὶ μᾶλλον πεφωτισμένοι· οἱ δὲ Μωαμεθανοὶ χειρωνακτοῦσι καὶ πενητεύουσι, καὶ οὐδεὶς σχεδὸν Μωαμεθανὸς κέκτηται κτήματα καὶ ἰσχὺν, ὡς ἀλλαχοῦ τῆς Τουρκίας συμβαίνει. Μᾶλλον δὲ ἀνεπτύσσετο τὸ ἐμπόριον, καὶ ἡ Ἀκρὴ ἀπέβαινε καθ' ἅπαντα ἐμπορικώτερα, ἂν ἐπεσκευάζετο ὁ λιμὴν, πρὸς ὃ μικρὰ ἀπαιτεῖται δαπάνη, ἂν συχνότερον καὶ τακτικώτερον προσήρχοντο ἀτμόπλοια, ἂν κατεδαφίζετο τὸ φρούριον καὶ ἐξετείνετο ἡ πόλις, προσελκύουσα οὕτω ἐμπόρους καὶ ἄλλους βιομηχάνους. Ἄλλο κώλυμα τῆς ἐμπορικῆς προόδου ἡ ἔλ-

λειψίς ἀποθήκης τελωνιακῆς· τὰ ἐμπορεύματα ἅμα ἀποβιβαζόμενα, μεταφέρονται εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν ἐμπόρων, καὶ ἐκ τούτου ὑπόκεινται εἰς διαφόρους βλάβας ἐνεκὰ τῆς ἐσπευσμένης μετακομίσεως. Καὶ μὴ τὸ δημόσιον στερῆται τοιοῦτου οἰκοδομήματος· Παρὰ τῷ τελωνεῖῳ ὑπάρχει τὸ λεγόμενον χάνι τοῦ Τζεζάρ, δημόσιον, μέγα καὶ λίαν κατάλληλον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Οἱ τελωνιακοὶ φόροι ἔχουσιν οὕτω. Δυνάμει συνθηκῶν πάντα τὰ δι' Εὐρώπην καὶ Ἑλλάδα ἐξαγόμενα, ἐπὶ τῇ βάσει διατιμήσεως δίδουσι τελώνιον, ἐλαττούμενον βαθμηδὸν, ὥστε τὸ ἔτος τοῦτο (1868) ἐστὶ δύο ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, ἐνῶ τὰ διὰ τὴν λοιπὴν Τουρκίαν πάντοτε ἑκτῶ. Ὁ καπνὸς εἰς Εὐρώπην μεταφερόμενος, μένει ἀτελώνιστος, χορηγουμένης ὁμῶς ἐγγυήσεως, ἵνα μὴ ἀναλωθῇ ἐν Τουρκίᾳ· ὁ διὰ ταύτην ὁμῶς ἐξαγόμενος δίδει τέλος νῦν (1868) κατ' ὀκτὼ γρόσια ταμιακὰ ἔξ, καὶ πρότερον δώδεκα· χορηγοῦνται δὲ τοῖς προξένοις ἀφορολογήτως κατ' ἔτος πεντήκοντα ὀκτάδες.

Ῥητέον δ' ἐνταῦθα καὶ περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν τοῦ τόπου, ὡς τούτων σχέσιν ἄμεσον ἔχόντων πρὸς τὸ ἐμπόριον. Διὰ τὰ σιτηρὰ διατελεῖ ἐν χρήσει τὸ κοιλὸν τῆς Ἑωσταντινουπόλεως· τὸ ἥμισυ τούτου καλεῖται κατὰ τὸ Χαυρὰν Μίδι (ἐκ τοῦ μύδιον), ἀλλὰ μετρεῖται ὑπὲρ τὴν στεφάνην, ἢ κούμουλον, ὡς λέγουσιν ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Ἑλλάδος· οἱ δὲ ἔμποροι διὰ τούτου ἀγοράζουσι τὸν σῖτον παρὰ τῶν χωρικῶν, ὡς ὠφελούμενοι, πωλοῦσι δὲ διὰ τοῦ κοιλοῦ. Τὸ κατάρι ἴσον 200 ὀκάδων. Τὸ βεζνὶ ἴσον δώδεκα. Τὸ μπατμάνι ἢ γρόσιον ἴσον δύο. Ἡ δὲ οὐγγία ἐστὶ τὸ ἐκτημόριον τῆς ὀκάδος.

Ἐν Ἀκρῇ ὑπάρχουσι τέσσαρα πιεστήρια τῶν δεμάτων τοῦ βάμβακος. Πᾶν πιεστήριον ἀσχολεῖ τέσσαρας ἐργάτας· ὁ πιεστής ἄνευ μισθώματος, καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας δύναται κρατῆσαι ἐν τῇ ἀποθήκῃ αὐτοῦ τὰ παρασκευασθέντα δέματα ἄνευ ἐνοικίου· τὰ πρὸς τοῦτο χρήσιμα σχοινία χορηγεῖ ὁ πιεστής· λαμβάνει δὲ ἀμοιβὴν διὰ πᾶσαν τὴν ἐργασίαν γρόσια 15 ἐπὶ παντὸς δέματος. Ὑπάρχουσιν ἔτι τέσσαρες εὐρωπαϊκαὶ μηχαναὶ εἰς ἐκκόκκισιν τοῦ βάμβακος· ἑκάστη ἔχει τέσσαρας ἐργάτας, ἐργαζομένους διὰ τῶν χειρῶν· τιμᾶται 80 ἀγγλικὰς λίρας, καὶ ἐξάγει ἡμερησίως 60—70 ὀκάδ. καθαροῦ βάμβακος. Εἰσὶ δὲ καὶ 150 ἐγχώριοι ἐκκοκκιστικαὶ μηχαναὶ ντουλά καλούμεναι· ἑκάστη τιμᾶται 60—100 γροσίων, καὶ ἔχει ἓνα ἐργάτην, ὅστις ἐκκοκκίζει τὴν ἡμέραν 10—15 ὀκάδ. ἀναλόγως τῆς ὥρας τοῦ ἔτους· λαμβάνει δὲ εἰς ἀμοιβὴν γρόσια 15 τὸ βεζνὶ, ἥτοι 50 τουρκικὰ λεπτὰ κατ' ὀκτὼ, ὑπόχρεως, ἵνα ἔχῃ αὐτὸς τὴν μηχανήν, δαπανᾷ ἐν νυκτὶ τὸ ἔλαιον, καὶ παρασκευάζῃ τὸ βαμβυκόδεμα. Ἡ δὲ γυνὴ ἢ

καθαρίζουσα τὸ καρύδιον λεγόμενον τοῦ βάμβακος, οὕτω συλλεγομένου κατὰ Σεπτέμβριον, ἀμείβεται διὰ 50 τουρκικῶν λεπτῶν τὸ βεζνὶ· ὥστε οὕτω ἀσχολοῦνται περὶ τὸ εἶδος τοῦτο πολλοὶ ἄνθρωποι, ἄνδρες, γυναῖκες, παῖδες. Ὡρέλιμον δὲ, ὅπως ἡ ἐκκοκκιστικὴ αὕτη μηχανὴ εἰσαχθῇ ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Ἑλλάδος, ὅπου αἱ γυναῖκες μεταχειρίζονται τὰ λεγόμενα μαγγάνια, κατασκευαζόμενα ὑπὸ τεχνιτῶν Παλοποννησίων, περιφερομένων· διότι αὕτη οὐ μόνον ὀλιγοδάπανος, ἀλλὰ καὶ πολὺ ποσὸν βάμβακος καθαρίζει, ἐνῶ τὰ μαγγάνια ὀλίγον καὶ ἐν πλείονι χρονικῷ διαστήματι.

Περὶ δὲ ναυτιλίας τί λεκτέον ἐνταῦθα; Οὕτε οἱ κάτοικοι τῶν παραλίων τῆς χώρας ταύτης οἱ θηλασσοκρατήσαντες ὑπὸ τὸ ὄνομα Φοίνικες, οὕτε οἱ συνταράξαντες τὴν βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν Σαρρακηνοὶ, οὕτε οἱ τούτων ἀπόγονοι ἀσχολοῦνται περὶ τὴν ναυτιλίαν. Οὕτω δὲ τῶν ἐγχωρίων ἀδελφῶν τῆς ναυτικῆς ὄντων, οἱ ἀλλοδαποὶ ναυτίλοι καὶ ἔμποροι ἐνεργοῦσι πᾶσαν τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν. Ἦστε ἀτμόπλοια μὲν ῥωσικὰ, γαλλικὰ, ἀγγλικὰ καὶ αὐστριακὰ, ἱστιοφόρα δὲ τοιαῦτα καὶ οὐκ ὀλίγα ἑλληνικὰ, φοιτῶσιν ἐν τοῖς λιμέσιν Ἀκρῆς καὶ Κάιφας, καὶ κινοῦσιν ἅπαν τὸ ἐμπόριον· καὶ τὰ μὲν ῥωσικὰ ἀτμόπλοια ἀκολουθοῦσι τὴν μεταξὺ Ἑωσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας γραμμὴν, ἀσχολούμενα μᾶλλον περὶ τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον καὶ μεταβιβάζοντα προσκυνητὰς εἰς Ἰόππην· τὰ δὲ λοιπὰ περὶ τὸ ἐξωτερικόν, δηλαδὴ τὸ εὐρωπαϊκόν ἐν γένει. Οὐκ ἀνωφελὲς δὲ ἵνα καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἀτμοπλοικὴ ἐταιρία ἐκτείνῃ τὰς γραμμὰς μέχρι τῶν παραλίων τούτων, ὧν οἱ ὀρθόδοξοι κάτοικοι οὐκ ὀλίγον τέρπονται ἐκ τῆς ὁμοδόξου σημαίας καὶ ἀναμφιβόλως προτιμήσουσι τὰ ἡμέτερα ἀτμόπλοια. Τῶν δὲ ἱστιοφόρων, τὰ μὲν ἰταλικά μεταφέρουσιν ἰδίως σιτηρὰ, δευτερεύοντα μετὰ τὰ ἑλληνικὰ· τὰ δὲ γαλλικὰ μεταφέρουσιν καὶ ἔρια, βαμβάκια, σησάμια, ἔλαια, τριτεύοντα· τὰ δὲ ἀγγλικὰ ἔσχατα πάντων, ἅτινα πρότερον ἡσχολοῦντο περὶ τὴν μεταφορὰν τοῦ ἀραβοσίτου. Πάντων δὲ ὑπερτεροῦσι τὰ ἑλληνικὰ, ἰδίως χιακὰ, σπετσιωτικὰ, κεφαλληνικά, μεταφέροντα σιτηρὰ καὶ ἔλαια· ἀλλ' ἡ τούτων φοίτησις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς εὐφορίας ἢ μὴ τοῦ τόπου· διὸ πολλάκις ἀπέρχονται τινα κενά. Διὰ συγκρίσεως δὲ τῆς ἐπὶ δωδεκαετίαν κινήσεως τῆς ἑλληνικῆς ναυτιλίας, εὐρίσκομεν εὐχάριστον ἐξαγόμενον· διότι τὸ μὲν 1856 ἐφόρτωσαν 11 πλοῖα τόνων 907, φορτίον δὲ ἀξίας 114,000 δραχμῶν· τὸ δὲ 1862 πλοῖα 53 τόνων 8,742, φορτίον ἀξίας 2,322,322· τὸ δὲ 1863 πλοῖα 47, τόνων 8,048, φορτίον ἀξίας 2,665,580· τὸ δὲ 1864 πλοῖα 80, τόνων 6,798, φορτίον ἀξίας 1,514,150· τὸ δὲ 1867 πλοῖα 47,

τόνων 6,208, φορτίον αζίας 1,704,950· τὸ δὲ 1868 πλοῖα τὰ αὐτὰ περίπου. Ἀλλ' ὅσον οἱ ναυτικοὶ ἡμῶν εὐρίσκουσιν ἐργασίαν καὶ εἰσάγουσι πλοῦτον ἐν τῇ πατρίδι, τόσον δυστυχῶς οἱ ἐν Πτολεμαίδι Ἕλληνας εἰμειναν μικροὶ καὶ ἀνίκανοι εἰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, καίτοι οἰκοῦντες ἐνταῦθα πρὸ πολλοῦ, καὶ ὑπήκοοι διατελέσαντες τοῦ ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς Ἀγγλίας προστατευομένου ἰονίου κράτους· εἰσὶ δὲ οὗτοι χειρῶνακτες, κάπηλοι, καφεπῶλαι, μεσῖται, πάντες φαῦλοι καὶ ἀπατεῶνες· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ Κεφαλληνίας καὶ Σπετσῶν ναυτικοὶ οὐ κατώτεροι τούτων περὶ τὴν ἐμπορικὴν τιμὴν, ἀγοράζοντες πολλάκις καὶ ἄνευ λόγου καταλείποντες τὰ ἀγοραζόμενα, καὶ οὕτω δυσφημίζουσι τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα.

Διοικήσεις.

Ἡ διοικήσις ἐστὶν ἐνταῦθα ὁποία καὶ ἀλλαγῇ τῆς Τουρκίας. Οἱ φόροι εἰσὶν οὐ μόνον πολλοὶ, ἀλλὰ καὶ ἀνίσως διανεμόνται πρὸς τοὺς κατοίκους· καὶ οἱ μὲν ἰσχυροὶ καὶ φίλοι τῶν ἀρχῶν οὐδόλως σχεδὸν ἢ μικρά τινα μόνον χορηγοῦσι, καὶ τοῦτο συνηθέστερον συμβαίνει ἐν τοῖς τελωνείοις, ἐνθα οἱ τελῶναι πρᾶττουσι καταχρήσεις καὶ καταπίσεις ἀπείρους· οἱ δὲ λοιποὶ φορολογοῦνται ἀπηνῶς καὶ σωρηδὸν φυλακίζονται, ἂν μὴ ἔχωσι πληρῶσαι. Κατὰ τὸ ἔτος 1868 ἐπεβλήθησαν νέοι φόροι, εἰς οἰκοδομικοὶ, ἐπαγγελματικοὶ, προσωπικοὶ· ὁ δεύτερος ὑπολογίζεται αὐθαίρετως τρία τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ κέρδους παντὸς τεχνίτου καὶ ἐμπορίου· τοῦτον ἡ διοίκησις ἠθέλησεν ἐφαρμόσαι καὶ ἐπὶ τῶν ξένων ὑπηκόων καὶ ἰδίᾳ τῶν Ἑλλήνων, ἐπιμόνως ἀποπειραθεῖσα, ἀλλ' οὐδὲν κατάρθωσεν ἕνεκα τῆς ἀντιστάσεως τῶν προξένων καὶ μάλιστα ἐμοῦ, ἔχοντος πλείους πάντων ὑπηκόους. Νέος φόρος ἐφευρέθη καὶ ἐπεβλήθη, προγενομένης τεκτικῆς καὶ ἀκριβοῦς καταγραφῆς, δι' ἑκάστον ἄτομον ἀπὸ τοῦ νεογνοῦ μέχρι τοῦ ἐσχατογῆρου γρόσια 20· καὶ ἐνθ' οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀκρῆς χριστιανοὶ παντὸς δόγματος καὶ Ἰουδαῖοι ἀπὸ 15 ἐτῶν καὶ πέραν ἐχορήγουν ἀπὸ τοῦ 1855 γρόσια 8,227 (195 Ὀρθόδοξοι, 146 Καθολικοὶ, 37 Λατῖνοι, 29 Ἰουδαῖοι)· διὰ τὸν νέον τοῦτον προσωπικὸν φόρον ἐπλήρωνον γρ. 21,800, ἥτοι τριπλασίως περίπου τοῦ μέχρι τοῦδε καλουμένου στρατιωτικοῦ. Παραλείπεται ἡ ἀρίθμησις τῶν φόρων κατὰ τὰ χωρία, ὅπου συνοδεύεται ὑπὸ πολλῶν καταπίσεων ἐκ μέρους τῶν τε ἀνωτέρων ἀρχῶν καὶ αὐτῶν τῶν χωροφυλάκων· παραλείπεται καὶ ἡ συχνοτάτη ἀγγάρευσις, ἐφαρμοζομένη τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῶν χριστιανῶν. Περὶ τὸ τέλος τοῦ 1867 συνέβη ναυάγιον γαλλικοῦ πλοίου κατὰ τὸν λιμένα Ἀκρῆς· ἡ πόλις ἄπασα ἐφυλακίσθη τριήμερον, καὶ οὐδεὶς ἐπετρέπετο ἐξελθεῖν, ἵνα μὴ κλαπῶσι τὰ ναυάγια, ἐνθ' ἡ ἀρχή

ᾠφειλε τάξαι φύλακας περὶ αὐτὸ, καὶ οὐχὶ περιορίσαι τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν· τὸ περιέργον δὲ, ὅτι ἐκωλύθησαν ἐξελθεῖν καὶ οἱ πράκτορες Ὀλλανδίας καὶ Ἀμερικῆς. Τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον νεανία Ὀρθόδοξοι καὶ Καθολικοὶ ἐρράπισθησαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ τριάκοντα τῶν πρώτων ἀδίκως ἐφυλακίσθησαν· εἴτα ἀπεφασίσθη μόνον δύο ἢ φυλάκισις· πλὴν τὸ τέλος τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἐπὶ πολὺ διαρκεσάσης, ἦτο, ἵνα οὗτοι ἀσπασθῶσι τὴν χεῖρα τοῦ σατράπου καὶ συγχωρηθῶσι. Τὸν Ἰανουάριον 1868 ἐφονεύθη ὑπὸ Τούρκου μοναχοῦ τις Ὀρθόδοξος κατὰ τὸ Θαβώρ· οὐδεμίᾳ ἐλήφθη περὶ τούτου πρόνοια. Τὸν Αὐγούστον ὁ ἐν περιοδείᾳ γενικὸς διοικητὴς Συρίας ἐδημοσίευσεν ἑγγραφον, κωλύον ἀναχρονικὴν προθεσμίαν τὴν μεταφορὰν σίτου εἰς Ἀκρην ἐκ τοῦ Χαυρανὶ ὅπου οἱ ἔμποροι εἶχον τοὺς ἑαυτῶν σίτους, ὅπερ μεγίστην ἐπήνεγκε βλάβην εἰς τὸ ἐμπόριον· τοῦτο δὲ ἔπραξεν, ἵνα ὁ σίτος μετακομισθῇ εἰς Δαμασκόν, καὶ βεβαίως χάριν ἰδιοτελείας κατὰ τὸ σύνθημα. Ὁ αὐτὸς τότε ἀπέλυσεν ἐκ τῆς ἐν Ἀκρῇ εἰρκτῆς δεκαεὺς κακούργους, καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας αὐθις ἐφυλάκισεν αὐτοὺς ἄνευ λόγου· ἀλλὰ τινὲς προλαβόντες ἀπῆλθον. Νεανίας τις Μαρωνίτης ἐραστὴς ὢν τῆς ἑαυτοῦ θείας, ἐφόνευσε τὸν θεῖον, διὸ καὶ ἐφυλακίσθη ἐν Ἀκρῇ· μετὰ τινὰ ἔτη ἀπηλλάγη πάντῃ ἀνεξετάστως δόσει τινὶ χρηματικῇ· καὶ ἄλλοι δὲ κατὰδικοὶ ἀπολύονται τοιουτοτρόπως, ἕτεροι δὲ δραπετεύουσιν, ὡς μηδεμιᾶς οὔσης ἐπιβλέψεως. Ἐν τῇ πόλει Ἀκρῆς ζῇ Μωαμεθανὸς, ὅστις ἐν τῇ ἑαυτοῦ οἰκίᾳ ἔψησεν ἐν Λέβητι δυστυχῇ τινι ἐπὶ χρηματισμῷ. Κατὰ τὰ περίξ τῆς Ἀκρῆς διάγει ὁ Βεδουῖνος Ἀκίλ ἀγῆς Χάσης, χαίρων ἐπιέρροῃς παρὰ τε τοῖς Βεδουῖνοις καὶ τοῖς λοιποῖς Ἀραβῖν· οὗτος ἐπανέστη πολλάκις κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἐπολεμήθη κατὰ τε τὴν Τιβεριάδα καὶ τὸ χωρίον Κόμαρα. Ἐπειδὴ δὲ δὲν κατεβλήθη διωρίσθη ἐξ ἀνάγκης χιλιάρχος καὶ μετακτικὸς ἀρχηγὸς τοῦ νομοῦ εἰς καταδίωξιν δῆθεν τῆς ληστείας καὶ λαμβάνει μισθοὺς 500 στρατιωτῶν, οὓς αὐτὸς ἐκλέγει ἐκ τῶν ὁμοφύλων Βεδουίνων. Τοῦτον διὰ λόγους πολιτικούς περιποιεῖται ἡ Γαλλία, δοῦσα καὶ τοι παράσημον. Περὶ δὲ δικαστικῆς δικαιοσύνης λέγομεν ὅτι πολλάκις ἀποφασίζονται σπουδαῖαι διαφοραὶ ἄνευ συζητήσεως· ὁ δικαστὴς ἐκδίδει τὰς ἀποφάσεις, αἵτινες καὶ ἐκτελοῦνται. Τὸ 1868 Ὀρθόδοξός τις ἀσυνείδητος ἐπίσκοπος κατάρθωσεν ἵνα λάβῃ ἄνευ συζητήσεως ἀπόφασιν, καὶ ἀρπάσῃ σπουδαίαν περιουσίαν ἀπὸ ὀρφανοῦ βρέφους ὑπὲρ ἀδελφῆς τῆς προμήτορος αὐτοῦ. Πολλὰ δὲ ἐμπορικὰ ὑποθέσεις δικάζονται αὐθαίρετως ἄνευ ἐφαρμογῆς τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὃν ἔχουσι καὶ ἐν γλώσσῃ ἀραβικῇ.